

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mungo.

Redactor: L. Ghergariu.

GHEORGHE STOINESCU

Învățământul primar s'a sguduit în temelia întregii sale organizații, prin dispariția subită și neașteptată a unui conducător, din șirul celor mai credincioși, devotați și cinșțiți muncitori ai culturii naționale.

Vestea morții Inspectorului general Gheorghe Stoinescu, întâmplată în ziua de 25 August 1928 a străbătut ca un fulger în toate colțurile țării, imprimând cele mai adânci regrete și deșteptând profunde sentimente de recunoștință și admirațiune în sufletele celor cari i-au cunoscut activitatea sa, întemeiată pe o muncă cinștită și neîntreruptă, închinată bine-lui public și propășirii culturii românești.

A murit înaintea de vreme, muncind în biroul său din Ministerul Instrucțiunii, în vârstă deabia de 59 ani și dispunând de toate forțele sale.

Intrând în învățământ acum 37 ani, Gheorghe Stoinescu participă și colaborează la întreagă evoluția de organizare și consolidare a învățământului primar. Timp de aproape trei decenii cât a muncit în controlul învățământului primar a devenit cel mai desăvârșit exponent al acestuia.

Prin calitățile sale alese, înzestrat cu o minte clară, o judecată sănătoasă, o cinste exemplară, o voință tenace, o abnegațiune dusă până la sacrificiu, corect, blând, serios și grav, cu o profundă pricepere a tuturor problemelor din învățământ: Gheorghe Stoinescu a ajuns cea mai de seamă personalitate în învățământul primar.

Deabia 4 ani de zile a fost cărmuitorul și povăzitorul nemijlocit al regiunii noastre și abia am început să-l cunoaștem și să ne cunoașcă.

Moartea sa a lăsat un mare gol în îndrumarea învățământului.

Pentru pilda sa desăvârșită ce ne-a lăsat întru împlinirea cu sfințenie a datoriei către școală și cultura românească, aducem prinosul nostru de recunoștință memoriei sale.

D. Mărgineanu.

Preocupări.

Să fim apostoli ai culturii.

— Meditații la începutul anului școlar. —

Ne aflăm iar în pragul unui nou an școlar.

Aceleași nădejdi, deopotrivă ne preocupă pe toți, intelectuali și țărani: nădejdea unui viitor mai bun, care să ne aducă, să ne asigure măcar un dram de fericire, o rază de mângăere sufletească.

În scurt timp deplasările noastre la sate iar vor lua început. Noua ofensivă culturală va avea de scop ca, în vederea unui progres mai pronunțat ca în anul trecut să-și lărgescă terenul de operațiune și să-și îmbogățească programul de lucru.

Vor fi mulți aceia, cari știu aprecia roadele unei culturi adevărate, trebuie să constatăm însă că, sunt puțini, cari se bucură de asemenea roade.

Să nu ne mirăm, dacă n'au incolțit încă vlăstarele acestei binefaceri omenеști în mijlocul poporului. Să nizuim însă cu toată stăruința ca, vlăstarele acestei binefaceri să incolțească deacum, fără întârziere, căci avem lipsă de o cultură trainică și adevărată, prinsă în inimile și sufletele noastre, care să dea cu vremea vlăstare și roade imbelșugate, căci temeliiile culturii neamul nostru le are. Pe aceste temelii trebuie să ne ridicăm acel puternic așezământ, care să ne ocrotească pe toți de toate primejdiile.

Avem o singură cultură: *cultura românească*, nedesvoltată însă, dar o avem și aceasta trebuie să ne fie izvorul de adăpare pentru toți, cărturari și țărani,

aducând fiecare prinosul cu care e dator, ca acest mic isvor să crească văzând cu ochii și să se verse cât mai grabnic în *marea* culturii românești.

Dacă sunt multe neajunsurile noastre, nu mai puține sunt păcatele de cari ne lăsăm a fi ispitiți.

Unul și cel mai mare dintre aceste păcate este că, ne lăsăm stăpâniți de obiceiuri, de moravuri, de curente, ba chiar de o cultură, care e cu total străină felului nostru de a fi.

Adevărata cultură trebuie să aibă la bază *morală*, fără de care nimenea nu va putea contribui la propășirea culturii universale.

Aceasta morală însă a diferit în deosebite timpuri și la diferite popoare.

Morală culturii noastre trebuie să fie morală Mântuitorului, iubirea propovăduită de El, care se rezumă în *înfrânarea egoismului individual și o doză cât de mică de iubire*, căci numai aceste două vor fi în stare a menține, cel puțin în parte echilibrul armoniei și fericirii sociale.

Dar cât timp morală nu va avea o temelie sigură înfrânarea egoismului este imposibilă.

Iubește pe deaproapele tău, ca însuți pe tine — este porunca lăuntrică a omului cult. Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face — este ideea sădită în omenire de Creatorul ei, care a fost proclamată din nou de către întemeietorul religiei celei mai sublime pe care a avut-o vreodată omenirea: de către Domnul nostru Ișus Christos.

Această poruncă este deci simburele din care trebuie să incolțească acel vlăstar binefăcător, care este adevărata cultură.

*

- E știut că, viața se susține *numai* prin muncă.

Cel pătruns de acest adevăr va munci cu stăruință și va munci numai muncă *dreaptă și cinstită*.

Și între toți, nouă învățătorilor ni s'a dat cel mai vast teren de muncă. Noi muncim în rândul întâi pentru alții. Binele altora și progresul societății din care facem parte, ne este preocupățiunea principală. Noi, începând din școală și în toate întrunirile noastre, combatem neînțelegerile, certele și micile mizerii de toate zilele și căutăm să încetățenim în jurul nostru, în viața populației dela sate, simțul de dragoste și sinceritate și dorul de muncă folositoare și cinstită.

Dar nu e de ajuns ca numai noi, învățătorii școlii primare să facem acest apostolat cultural. *Trebue să ne urmeze la rândul lor preoții, profesorii, și toți ceilalți intelectuali pe cari îi avem, ca munca noastră culturală să fie o muncă unitară, o muncă dreaptă, cinstită, o muncă desăvârșită.*

Trebue să înțeleagă toată suflarea că, tot ce facem altuia, facem și nouă, fie bine fie rău.

Să ne fie sfânt scopul față de interesele mari ale societății și neamului. Dar și mijloacele să ne fie umane, cinstitute și vrednice de cultura veacului în care trăim căci numai în acest chip ne-am asigurat măcar un dram de fericire, o rază de mângăere sufletească, nu numai nouă, individual, ci și neamului și societății din care facem parte.

Să fim adevărați apostoli ai culturii.

Simion Orós.

Biografia dascalilor vrednici

Indemnați de datoria de a aduna într'un mănunchiu toate datele referitoare la trecutul zbuțiat al școalelor noastre primare, am apelat la corpul didactic județean, ca fiecare membru să scrie monografia școlii la care funcționează. Urmarea este că până acum am primit monografia mai multor școli din care am început deja a publica în coloanele acestei reviste.

Mulțumită spiritului de înțelegere cu care a fost primită aceasta idee din partea Corpului nostru didactic, credem, că în scurt timp vom avea adunate monografiile tuturor școalelor. Atunci intenționăm să le scoatem în volume, ca să rămână urme neșterse de munca și frământările lor.

Avem însă impresia că prin scrierea monografiilor am făcut numai o parte din munca cu care suntem datori. Mai trebuie să adunăm și biografiile dascălilor meritoși, cari au muncit mai mult în și pentru școala românească din județul nostru câștigându-și merite neperitoare.

La aceasta ne îndeamnă recunoștința și respectul pentru munca ce au depus ei în viața noastră culturală, care în trecut s'a învărtit aproape numai în jurul școalelor. Învățătorimea noastră a depus o muncă grea pentru propășirea culturală a neamului, contribuind în mare măsură la dezvoltarea sentimentului național, a dragostei de neam și limbă și prin ele chiar și la actul măreț al unirii tuturor românilor. Au muncit cu toții și fiecare după puterile sale, dar mulți au depus o muncă, care a eșit din cadrele obișnuite și și-au

făcut merite neperitoare pe terenul învățământului românesc de pe aceste plaiuri. Numele lor se aminteste cu mare respect de către sătenii pe care i-au învățat carte. Ar fi păcat să-i lăsam uitați. Din aceasta pleiadă fac parte Gavril Trifu, Ioan Chira, Iosif Cosmuția, Gheorghe Pteancu, Vasile Olteanu, Nicolae Pop ș. a. Amintirea acestor dascăli vrednici voim noi să o eternizăm ca să-i cunoască și generațiile viitoare și să le servească ca pildă de urmat.

În această chestiune cui ne putem adresa dacă nu iarăși corpului didactic, ai cărui membrii sunt continuatorii operii lor mari? Dacă nu vom infăptui-o tot noi, cei mai aproape de dânsii, alții cu siguranță nu vor face-o, deoarece cade afară de cercul preocupărilor lor și nu-i interesează. Dar ar fi chiar compromițător pentru noi, când alții ar trebui să se amestece în chestiunile noastre cele mai intime, cari ne aparțin numai nouă, și să muncească în locul nostru.

Ca urmare a celor de mai sus rugăm pe toți membrii corpului didactic să studieze monografia dascălilor meritoși, cari au muncit în acest județ, să o publicăm în coloanele revistei. Vafi o operă frumoasă, care ne va face cinste.

I. Mango.

Învățătorii de azi...

Toți suntem convinși că învățătorul e factorul principal în promovarea binelui, ridicarea și prosperarea neamului pe toate terenurile, dar mai ales pe calea culturii. Lucrul acesta se trâmbează atât de des, că fiecare — mai ales noi învățătorii — ajungem până a-l crede foarte adevărat și ne place — sau, ar trebui să ne placă — să ne mândrim cu frumosul nume de dascăl. Mă întreb atunci: Dece toți — și nu exagerez de loc — învățătorii tineri, cari au eșit depe băncile școlii plini de ambiție și de dor de a ridica poporul, voesc cu orice preț să scape de această carieră care au îmbrățișat-o din idealism? Dece îi vedem pe toți — și elementele cele mai bune — încercând de a-și crea altă carieră, de multe ori mai nesigură decât dascălia? Unii vom spune una alții alta. După cum spun chiar acei ce demisionează, sau ar vrea să demisioneze, din învățământul primar, — nu fără risc de altfel, — toți au încercat deziluzii, lovindu-se de realitatea nemiloasă a *mizerabilei stări atât materială cât și socială a învățătorimei de azi*. Vor fi privind ei lucrurile prea în negru, dar nu e mai puțin adevărat că și ei au puțină dreptate.

Și nu numai leafa, care, — la învățătorii începători mai ales, — e absolut necorespunzătoare — nici trăi modest, nu pot din ea — ci prestigiul, demnitatea, considerațiunea de care se bucură dascălimea în societatea de azi, e prea puțin dătătoare de curaj ambițiilor unor tineri cari ar voi să ocupe și ei un loc ce-l merită în societate, să se țină seamă de ei, de munca lor...

E dureros când prin munca ta — și, învățătorii muncesc mult! — nu poți să impui acestei societăți cât poate un imbecil care muncește mult mai puțin decât tine și mult mai puțin cinstit ca nu dascăl!!...

Odată cu cultura, în om se naște și ambiția de a fi și el *cineva* și e de condamnat aceasta. În cine nu s'a născut această ambiție de acela cultura s'a prins prea puțin...

E drept că un măturător de stradă, un portar, o calfă de croitor sau de cismar e mai bine plătit decât un tânăr învățător, cariera învățătorului însă e mult mai ideală, menirea lui e mai nobilă, dela el depinzând progresul masei poporului, viitorul neamului!... Rolul lui în societate e mult mai important decât al multor sine curiști cu lefurile mari și cu toate astea... care nu s'ar lipsi bucuros de dascălie? (!)

Cauzele sunt multe și felurite. E drept că această carieră oferă un mediu — la țară — nu tocmai favorabil pentru a te putea cultiva și ai riscul de a-ți vedea ambițiile mereu ambiții, speranțele sdrobite, căci dascăliei îi trebuie jertfă! „Numai munca și sacrificiul pot face din dascălie o carieră ideală!!“ Ne spune aceasta icoana vieții atâtor pedagogi, adevărați dascăli.

Dacă toți învățătorii ar munci cu tragere de inimă, s'ar purta ireproșabil și demn în societate, s'ar folosi de toate mijloacele și ocaziile pentru a-se cultiva și a-și îmbogăți cunoștințele primite în școală dacă s'ar prezenta totdeauna în societăți serioase putând discuta oricând asupra oricărei chestiuni sociale, politice, de știință, artă sau literatură, fiind cult și citit dela sine, prestigiul învățătorimei s'ar ridica și această carieră ar deveni de învidiat. Pentru aceasta ne trebuie oameni pregătiți, oameni chemați și aleși și nouă tocmai aceștia ne lipsesc și dacă avem vre unul care ne-ar face cinste, ... ne părăsește!

Intre noi fie spus, avem noi învățători bătrâni destui — mulți rustificați sau aproape rustificați, — sunt învățători tineri, — cari se grăbesc să se rustifice —, avem însă alții fără de nici o pregătire profesională, cari, nici rustifica nu se mai pot... și numai foarte puțini — abea câțiva — cari sunt adevărații învățători chemați să ridice neamul și prestigiul dascălesc! Salut lor! Păcat că sunt prea puțini

pentru a putea ridica învățătorimea din adevărata mocirlă, unde zace azi!

Nu numai că Școalele Normale au devenit niște fabrici de diplome pe de gratis, ci cariera sfântă de învățator, a ajuns un adevărat refugiu al tuturor șomajerilor semidocti, cu pregătiri slabe, intelectuali suspecti, cu câteva clase de gimnaziu sau medii, cari ar fi fost mai bine să se fi reîntors la coarnele plugului și să muncească cinstit, decât să nenorcocească satele ca învățatori suplinitori.

Cum primesc apoi aceștia, diplome de învățator? Nici ei n'ar putea spune; se miră și ei!!!... Ce poate Statul aștepta dela astfel de elemente? Ce ar putea ei produce cu toată bunăvoința lor? Aceștia fac apoi — mai ales — diferite scandaluri prin sate: bastarzi, bătăi, procese etc. Mulți să împrumută cu bani dela țărani, pentru a lua tâlpășita și la anul, face la fel într'alt sat, județ, sau ținut... Un coleg vrednic, voind să facă o cooperativă cu elevii, aceștia nu voiau să dea bani pentrucă părinții se temeau să nu-i folosească învățătorul pentru cheltuieli de tren...

La un târg, întâlnesc pe d. X. învățator supl. în G. Colindase toate cărciumele — primise leafa — cu o țarancă bătrână pe lângă el, și amândoi beți tun, se împiedeau de toți trecătorii, ținându-se de braț! După câteva zile, am aflat că »domnișorul« a fugit cu aceiași femeie în v. regat și că țaranca lăsase acasă bărbat legitim și 2 copii. Un astfel de individ — și sunt multe exemplare de acestea — ar face rușine oricui, nu numai corpului învățătoresc!!!

Astfel de oameni, nu numai că nu pot aduce nimic bun neamului fiind învățatori, ci zădărnicesc munca celorlalți, zdrobesc prestigiul învățătoresc în fața țaranului mai ales și otrăvesc orice dor de atragere față de școală a copiilor, aduc besnă în loc de lumină!...

Se resimte imperios lipsa selecționării învățătorilor! Școalele Normale ar trebui să nu mai trimită sateelor învățatori ne formați, iar Statul să nu mai nume-

ască elemente slabe, cari pe lângă că nu-s pregătiți cum trebuie, se lasă influențați de mediu, decad, ducând spre prăpastie întreaga demnitate dascălească, ne fiind la înălțimea chemării lor!

Oare superiorii — cari intervin de obicei prea târziu — n'ar putea lua unele măsuri pentru a se împiedeca unele lucruri nedemne ce le săvârșesc mulți tineri învățători, ca: căsătoria cu țărance, beutul în cămăruți, dansatul la hora satului cu țărânci, participarea la șezătorile flăcăilor (așa cum se face, nu cum ar trebui să se facă) sau alte lucruri urâte cari formează »distracția« domnișorilor dascăli?

La tot cazul, fiecare învățător, fie chiar suplinitor, ar trebui să-și dea seama de înălțimea chemării lui, făcându-și datoria cinstit și săvârșind numai lucruri compatibile și demne de un »luminător al poporului« și atunci, cred că ne vom putea ridica la nivelul unde sunt astăzi învățătorii altor țări civilizate, unde a fi dascăl e lucru de cinste, de onoare!

La noi foarte bucuros ar părăsi această carieră oricare, dacă ar putea. Statul ca să nu-și scape învățătorii, a trebuit să le ia angajament, încă la vârsta de 12 ani, că nu vor părăsi cariera — dacă vor termina școala normală — cel puțin 10 ani! Un copil de 12 ani își poate însă da seama ce este a fi învățător? La vârsta lui poate-și el da seama dacă are chemare — și îi trebuie această chemare! — pentru a fi un bun învățător? Dar nu numai angajamentul îl ține în învățământ. Legea Învățământului Statului Român, nu permite unui normalist să treacă la liceu, de exemplu, numai începând cu cl. I.! De ce? Școala Normală, nu e o școală secundară? Nu poate aceasta școală pregăti un elev în 6-7 ani cât liceul în 3-4 ani? De ce Statul suprimă în felul-acesta dreptul firesc de a-ți alege o carieră care-ți place? (Și nu o poți face asta la 12 ani!) Se vede cât colo că Statul o face aceasta pentru că învățătorii să nu poată rămânea decât învățători, căci altfel în împrejurările de azi, ar rămânea învățători prea puțini! Bine, dar un

lucru nu e mai puțin adevărat: *Cine stă ca învățător, cu sîla, fără a simți aplicare, nu face mare treabă, sau, face ce numai un învățător n'ar trebui să facă.*

Dacă nu simți chemare în această carieră, nu ai îmbrățișat-o din dragoste, fiindcă-ți place, nu numai că te simți nenorocit, dar munca ta în școală — fiindcă extrașcolară nu e de loc — o faci de mîntuială, să treacă timpul!

Roadele ce le aduce această deținere în învățămînt cu forța a învățătorilor fără chemare, a suplinitorilor cari s'au făcut învățători să scape de șomaj, se văd cât de colo, sar în ochi...

Deci, cauzele cari nu permit ridicarea prestigiului învățătoresc și împiedecă învățătorimea de a putea fi la înălțimea chemării ei, vin multe tocmai, dela noi.

Efectele acestor cauze sunt: starea materială și socială a învățătorimei de azi.

Ce ar putea îmbunătății soarta noastră? Trebuie să muncim și să ne jertfim! *Toate acțiunile noastre să tindă la ridicarea prestigiului nostru, atunci munca noastră va fi recunoscută și starea noastră, agreabilă!*

Dacă învățătorii trebuie să fie idealisti, *Statul trebuie să-i îmbunătățească starea materială mai ales învățătorului începător de azi, dacă voește să fie adevăratul educator al poporului de mâine!*

... Mulțumită însă neconsolidării și indolenței ce ne caracterizează, ne vom sbate încă mult în mocirla în care zăcem azi, iar aceste rînduri ca multe altele, vor rămînea o slabă bătaie de toacă, la urechea surdului...

Ciocmani.

Iluziu Vasile inv.

Chestiuni didactice.

Ceva din școala activă.

Sufletul, precum și corpul e ceva viu, deci supus unor legi naturale de creștere și de dezvoltare.

Cunoașterea și conformarea procedeelor noastre educative la fazele diferitelor vârste din viața omului, devine un principiu și încă unul dintre cele mai importante.

La aceasta se poate ajunge prin studierea serioasă și temeinică a psihologiei, pedologiei și a celorlalte științe, cari sunt în legătură cu acesta și prin observarea directă a diferitelor manifestațiuni sufletești, în diferite ocaziuni.

Cunoscând trebuințele vârstrelor omului, precum și trebuințele personalităților, ne rămâne a afla modalitatea, tehnica, prin care putem satisface trebuințele acele la timp și în mod satisfăcător.

Înainte de a vorbi despre tehnica aceasta, vreau să amintesc încă un principiu fundamental care reiese din acest din urmă. Trebuie să avem dibăcia de a ști cum să ajutăm în naștere trebuințele, dorințele proprii vârstelor și personalităților respective.

Tehnica, prin care procedăm la satisfacerea trebuințelor aceloră o găsim chiar în natură. Nimic mai ușor și mai natural de a învăța ceva despre un lucru oarecare, decât să-l ai în fața ta, lucrul acela, să-l poți pipăi, examina chiar tu, cu toate simțurile tale. Nimic mai satisfăcător, mai cuceritor, decât să afli tu singur

să descoperi, numai prin puterile tale proprii, diferite rapoarte dintre părțile unui întreg, și să stabilești reguli, legi etc.

Pentruce să nu procedăm și noi la fel cu copiii noștri? Facem intuiție, să ne folosim de toate mijloacele posibile. O pisică, un plug se găsesc unde numai vrei, nu-i nevoie să le comanzi din faimoasele fabrici ale Americii. Cele, pe care nu le poți avea cu nici un preț, le poți intui prin tablouri și desemn cu destul succes.

Să nu uităm de desemn: el trebuie aplicat numai unde e posibil. După posibilitate, nici o vorbă, atât din partea profesorului, cât și a elevului, care să nu fie urmată de desemn. Ai învățat despre pisică etc., o desemnează întâiu după natură, apoi din imaginație. După aceea, ființa, obiectul desemnat, îl modelează din lut sau din lemn. Obiectele pe cari le poate face, le face el singur pentru trebuințele familiei. Iată atelierul școlar. Iată legătura firească între școală, familie și viață.

E de notat la desemn: primele desemne ale copilului mic sunt niște mășgălituri, important e pentru el, să descopere urmele lăsate de creion. Mai târziu începe a distinge formele și a le pune în ordine.

Dela început aceste desemne, ne îngăduie să distingem două tipuri bine distincte: impresionist și expresionist. Cel dintâiu înjghebează dintr'o trăsătură chipul unui obiect — așa îl vede — e un tip vizual; al doilea desemnează parte cu parte, e un tip constructiv.

Învățătorul nu trebuie să intervină pentru a schimba concepția copilului, ci numai de a ajuta să și-o realizeze. Să ne ferim de-a corecta desemnul unui copil; pentru el sunt corecte. Remarcând doar, că desemnul nu e complet sau, că nu-l poți înțelege.

Aș mai avea mult de vorbit și despre alte avanta-

ge ale desemnului și lucrului manual, cum e îndămânarea mânilor, dezvoltarea diferitelor facultăți sufletești și mai ales puterea morală, pe care o deșteaptă și o nutrește.

O altă apucătură, tot din ceriuri ruptă, ar fi: ca după fiecare lecție de intuiție a unui animal domestic sau a unei plante, să fie pus fiecare elev în permanență sau rând pe rând să îngrijească de acel animal sau plantă.

Iată rostul grădinei școlare. Dacă la vre-o școală nu există grădină școlară, atunci trebuie exploatat interesul copiilor, până la așa un grad, ca ei din inițiativa lor să îngrijească de ființele acelea, acasă la părinții lor. Pentru acest scop învățătorul poate lua contact cu părinții copiilor. Iată încă o ocazie de a face legătură școala cu familia și a de familiariza principiile fundamentale ale educației.

Inveți geologie, du-te cu copii la câmp; observați diferite soluri, colectați minerale, plante, insecte etc. formând muzeul școlar, atât de mult dorit de toți marii pedagogi și în cadrul unei expuneri plăcute, pornind chiar din fața locului, dela cele constatate, poți ajunge până la finit cu fazele de dezvoltare, prin care a trecut pământul.

La astronomie, putem făuri noi cu copiii, întreg sistemul planetar. Principiul: ceea ce se învață, să poată și face. Gredeți că este imposibil? S'a făcut și se face. La o școală primară din Berna, la expoziția de lucru manual a acestei școli, în anul 1914, s'a putut vedea până și aparat de fotograf, făcut de copii, dintr'o cutie de chibrituri.

Tot astfel se procedează și cu celelalte științe naturale ba și exercițiile de memorizare se pot face foarte ușor, fără constrângere, recunoscând folosul înși-

și elevii — cum e cazul cu tabla înmulțirii — și recurg la acest fel de exerciții ori de câteori nevoia o cere.

Trebuie să formăm copiii pentru viață, pentru ce nu aducem viața în școală? E timpul ca școala s'o transformăm într'un stat democrat, unde să domnească spiritul desăvârșit de familie, de dreptate, de iubire și de dragoste comună. Aici, în acest mare stat școlar, s'ar deprinde încă de mici de a se ajuta reciproc, totodată de a-și satisface și el individual, trebuințele lui zilnice. Aici ar putea vedea legătura strânsă ce există între indivizii acelei societăți. Prin activitatea personală a fiecărui individ în sânul societății, ar învăța să prețuiască și să respecte atât munca lui cât și a altuia.

Aici din diferite conflicte, rezultate din relațiile lor reciproce ar lua naștere un cod inteligent, plin de suflet, real, care numai roade bune ar aduce, dacă s'ar aplica; la care s'ar supune fiecare elev, nu din constrângere, ci din convingere. Mai mult decât toate, din conflictele aceste, și-ar forma spiritul de interes personal, în armonie cu acel social, precum și întărirea caracterului și a voinței personale, libere, însă în armonie absolută cu înaltele interese social umane.

Aș mai avea mult de vorbit despre toate chestiunile arătate până aici și ar mai fi pe lângă aceste și altele, o mulțime, pe care nu le amintesc, de-oarece n'am de unde să le știu nici eu, fiindcă fiecare situație și împrejurare nasc alte și alte mijloace, pe care nu le putem formula înainte, pe cari însă un educator iscusit le va observa și folosi cu succes.

Tot din pricina aceasta și din cauza diferențierii la infinit a tipurilor de personalități de copii nu se poate forma un tip de metode, pe care să-l poți aplica cu succes, căci o metodă bună de urmat pentru un tip oarecare de copil, poate să nu fie bună pentru un alt

tip de copil. Cel mult te poți inspira din ea, îți poate ajuta la nașterea de idei inițiative. Însă datoria fiecărui învățător e ca să curoască personalitatea, individualitatea, fiecărui copil, deducând cât se poate de precis felul tipului de care aparține, apoi să se conformeze. Sufletul copilului va fi metoda de care trebuie să se folosească învățătorul.

Mai amintesc ceva și despre educația fizică. Nu voiu stărui mult asupra punctului acestuia, doar toată lumea e convinsă de însemnătatea ei. Spun, în treacăt, aceasta se face prin jocuri, gimnastică și prin diferite deprinderi practico-higienice.

În felul acesta învățătorului nu-i rămâne alt rol, decât să creieze în așa fel situațiile și împrejurările, ca copilul să nu poată proceda altfel, decât cum a determinat învățătorul, fără ca copilul să observe aceasta. El trebuie să rămână în credința, ca a făcut totul din inițiativa lui și numai prin puterea lui proprie. Vor fi cazuri când copilul va fi nevoit să recurgă la ajutorul adultului, însă aceasta nu scade întru nimic valoarea principiumului nostru, ci dincontră, prin faptul, că de aceasta ajutorare va avea din zi în zi mai puțină nevoie, va simți el însuși progresul, care i-a mărit încrederea în sine, factorul esențial al oricărui succes în viață. Atunci vom vedea câtă putere creatoare țâșnește din ființele acele mici, care până acum, n'au avut norocul să se bucure de respectul cuvenit din partea noastră, a stăpânilor ocrotitori și îndrumători ai lor.

Iată, cum am putut ajunge pe calea naturală, la un om cu un corp robust, cu simțurile dezvoltate, cu o inteligență scăpărătoare apt de a îmbrățișa o carieră la care are aplicare și de a putea dezvolta până la gradul, de care e capabil talentul său înăscut. Iată omul, cu un caracter ferm, cu o voință puternică, pusă în

serviciul unui ideal înalt, nobil, moral și social, omul cu o voință de fier și cu o inimă de o mamă duioasă.

E timpul să dăm dreptate copilului. Nu e greu. Să încercăm.

Ofelița Poporan, Cehăluț.

Lecție practică.

Obiectul: Religia — Clasa III.

Subiectul: „Parabola semănătorului“.

PLANUL GENERAL.

1. Scopul material: Să cunoască și să știe povesti: »Parabola semănătorului«.
2. Scopul formal: Dezvoltarea atenției, memoriei, sentimentului moral și religios.
3. Metodul: Analitic.
4. Forma: Povestitoare, întrebătoare-aflătoare.
5. Treptele formale: Pregătirea, anunțarea, predarea, asocierea, generalizarea și aplicarea.

PLANUL SPECIAL.

I. Pregătirea: Ce făcea Mântuitorul? Pe cine învăța? Cum învăța el pe popor? Ce sunt parabolele? Cum se cheamă omul care seamănă? R. — semănător.

II. Anunțarea: Acum vom învăța despre: »Parabola semănătorului«.

III. Predarea: Se împarte bucată în două subunități metodice.) Citește propunătorul întreaga bucată. Cetesc și elevii și cu această ocazie, se face explicarea cuvintelor și expresiilor necunoscute. Cetesc câțiva elevi, întreaga bucată.

Se face reproducerea prin întrebări, în felul următor: Ce a spus Mântuitorul? Unde a căzut o sămânță? Ce s'a întâmplat cu ea? Dar alta unde a că-

zut? Ce s'a întâmplat cu ea? Unde a căzut altă sămânță? Dar alta? Ce s'a întâmplat cu ele? Ce se cuprinde dar în partea aceasta?

Se face reproducerea generală, a acestei părți din care se scoate ideea principală: »Cum a spus Mântuitorul această parabolă?« In acelaș fel se procedează cu partea II-a, apoi se face reproducerea generală a întregii bucăți.

IV. asocieria: Ce însemnează sămânță? Pe cine închipue sămânța, care a căzut în drum? Dar aceea care a căzut pe piatră? Pe cine închipue sămânța care a căzut între spini? Dar aceea care a căzut în pământul bun? Cari din acești oameni, câștigă dragostea lui Dzeu? Așa dar, pe cine iubește Dzeu?

V. Generalizare: Dzeu iubește pe oamenii cari păzesc cu sfințenie poruncile sale și caută să facă fapte bune.

VI. Aplicarea: Ce fel de oameni trebuie se fim, spre a putea să fim iubiți de Dzeu? Ce trebuie să păzim? Cine poate să spună o poruncă dată de Dzeu? Li se dă sfaturi să păzească cu sfințenie, poruncile date de Dzeu.

Alex. Marinescu.

Cu atât e cultura mai mare cu atât e mai respectată munca.

Roscher.

Religiunea este cea mai înaltă umanitate a omului.

Herder.

Sălajul.

Monografia comunei și a școalei primare din Aghireș

Comuna Aghireș este așezată în partea de Sud a jud. Sălaj în apropierea imediată a orașului Zălau în plasa Bocșa Română. Urme despre existența acestei comune se găsesc de pela anul 1400 sub numele de Egrespataka (1459), Egrespatak (1475), Magyar Egrespatak și Oláh Egrespatak (1543), iar pela anul 1617 îl găsim și sub numele românesc de Aghireș (Egeress).

Despre hotarulul Aghireșului se amintește într'un document din anul 1361. Dorințele Aghireșenilor se împlinesc și întăresc de către regele Ulászló al II-lea care printr'un ordin al său scutește pe locuitori de orice fel de impozit. Aghireșul român în 1475 a plătit dare la Episcopul Ardealului 14 floreni și 2 bani. În anul 1617 a fost vândut la Széchi Katalin de către Lokacsi Prépostvári Zsigmond pentru 4000 floreni. În 1650 este proprietatea lui Rákóczi Gheorghe al II-lea, iar în 1708 a lui Báthory, Gyerőffy și în 1770 Biró Zsigmond l-a dat ca zălog lui B. Korda Gheorghe pentru 4000 floreni. În 1797 ca proprietari mai mari sunt notați: vād. br. Alvinczy Gábor, Vith, Sófalvi Ádám, Petri Márton preot reformat, Popa Ursu preot gr. cat. și Cioldan Simion cantor gr. cat.

Biserica gr. cat. s'a zidit la 1638, din lemn. Școala de stat s'a zidit cu ocazia mileniului cu o singură sală de învățământ. Școala de prezent s'a zidit la anul pe vechile ruine ale școalei conf. ref. zidită pela anul 1600. Pela începutul secolului al XVII-lea învățătorul a primit câte o vică de grâu de la fiecare familie. Urme despre înființarea școalei naționale românești nu se găsesc, însă din spusele bătrânilor reese cumcă a existat dar data înființării nu se știe.

În anul 1715 în comună se găsesc 9 familii ungurești și 3 românești. În 1720 se găsesc 15 familii ungurești și 14 ro-

mânești. Numărul locuitorilor a fost 117 suflete dintre cari 81 unguri și 36 români. În 1720: 261 suflete dintre cari 135 unguri și 126 români. Numele locuitorilor majoritatea este un-guresc, dar în privința limbei cea mai mare parte erau români. În anul 1733 în Aghireș sunt 19 familii românești având ca preot pe Cozma. În 1750 numărul credincioșilor gr. cat. se ridică la 215. În 1847 în comună suut 388 locuitori dintre cari 276 sunt români, iar 112 unguri. În 1890 sunt 864 locuitori dintre cari 527 români și 328 unguri iar alții 9, gr. cat. 535, ort. 2, ref. 297, evrei 23. Humărul caselor este 188. La anul 1900 valoarea Aghireșului se socotește la 10,161 cor. 24 fill. Dare directă către stat era de 2971 cor. 46 fill. În anul 1921 în Aghireș sunt 1226 suflete dintre cari 784 români, 434 un-guri, 5 evrei, iar alții 3. După religie: gr. cat. 781, ort. 3, rom. cat. 7, prof. 404, mozaici 5, alte religii 26. După ocu-pație: 963 agricultori, 3 meseriași. 1 comerciant, 9 funcțio-nari, 249 fără profesiune. Comuna de prezent se întinde pe următoarele dealuri: Podereiu, Goguție, Dealul surii, Inacz, Grepșe, Ilna și Câmpu nou.

Instituțiile mai însemnate sunt: Biserica gr. cat., biserica ref., primăria, oficiul poștal, școala primară de stat și școala conf. ref. După cele mai sus enarate se poate constata ușor că populația comunei era amestecatata compusă în mare parte din români și unguri. În trecut școală aveau și românii care la indemnul harnicului paroch local Vazile Foris a pus baze unui început de școală ce purta titlul »Școala bisericească.« Aceasta școală a fost plasată într'o casă în imediata apropi-ere a streșinei dela biserica română gr. cat. în casa sfântului. Înfațișarea acestei școli ca și orice lucru începător era cât se poate de primitivă. Pereții îi avea făcuți din gard de nuiete așa încât din spusele celor ce-au frecventat aceasta școală vânturile și intemperiiile atmosferice puteau intra și eși fără a fi stânjenite de pereți pe sub cari și prin cari câinii și pasă-rile puteau intra atrași fiind de menajia școlarilor.

Învățător propunător în aceasta școală era Deac Ioan țaran din comună ce știa scrie, ceti socoti și era și cantor la biserica gr. cat. În școală se propunea mai mult religia insis-tându-se asupra rugăciunilor. Aceasta se explică prin faptul că propunătorul fiind cantor îi plăcea mult să se ocupe cu lucru-rile bisericești cari de altfel îi era meseria. Școala era abso-

lut lipsită de mobilier și material didactic, Abia erau câteva lavițe cari nu erau suficiente pentru numărul școlarilor. Școala era frecventata de circa 40—50 copii. Repartizări pe clase nu erau. Toți învățau acelaș material. Cetitul se învăța dintr'un abecedar scris cu litere latine și cirilice.

Cursurile începeau în luna Septemvrie sau Octomvrie și țineau până la 1 Maiu când se făcea examenul public în fața preotului și a oamenilor din comună, Lecțiile începeau în fiecare zi la 8 dimineața și țineau până la 12 și dela 2 după masă până la 4. Orar și registre nu erau. Cursurile de multe ori nu se țineau din cauza frigului contra căruia în așa asezământ nu puteau ca să se lupte. Retribuția dascalului era 4 grițari (bani) și o iție (măsură mai mică de un litru) de bucate dela fiecare casă. Cheltuelile cu aceasta școală erau foarte reduse și le suporta biserica. Felul de propunere în școală era după cum își amintesc bătrânii cât se poate de primitiv cum era și acel ce propunea. Rezultatul acestei școli era ca acei ce o frecventau își primeau necesitățile primordiale vieții sufletești ale omului în mod cât se poate de reduse. La anul 1865 în comună este numit prin decretul episcopesc Nr. 2142, din 4 Septemvrie Ioan Jarda. Ioan Jarda sa născut în comuna Sângeorgiu. la 18 Februarie 1847. Părinții săi au fost Dănila Jarda și soția sa Ana. Părinții au știut să dea fiului lor Ioan o creștere potrivita talentului și înclinațiunilor sale naturale căci la etatea de 7 ani adeca la anul 1854, cerceta școala din Sângeorgiu la școala națională de unde după 2 ani întră la școala trivială toț în Sângeorgiu. La anul 1858 se înscrie în clasa a II-a a școalei normale din Năsăud absolvând clasa IV-a, la anul 1859, cu progres eminent. La îndemnul sătenilor părintele său în acelaș an îl înscrie pe anul I, în preparandia din Năsăud, unde la anul 1862, obținu testimoniul de de culificațiune învățătorească distingându-se puintre cei dintăiu absolventi. La anul 1862 a fost numit de învățător în comuna Dobrin unde reorganizează aceasta școală dându-i o direcțiune cu totul nouă sănatoasă și în conformitate cu spiritul timpului de atunci. Părăsește aceasta comună ducând cu sine iubirea și regretele poporului fiind numit în comuna Moigrad de unde la anul 1865 este numit în comuna Aghireș ocupând postul lui Deac Ioan. Ioan Jarda fiind un învățător pregătit pentru carieră nu să scârbit nici descurajat de cea ce

a rămas în urma predecesorului său ci s'a pus pe muncă adevărată apastolică transformând vechea și primitiva școală bisericească la anul 1866 într'un edificiu model în apropierea ruinelor școlii vechi având un zid compus din trei încăperi: o sală de învățământ, o cameră și o bucătărie.

Pentru zidirea acestei școli a primit tot sprijinul și concursul preotului local Vasile Cotuț dându-i titlul de »Școală poporală« iar la anul 1868 după decretarea obligativității învățământului poporal a primit titlul de »Școală poporală conf.« Sala de învățământ era provăzută cu material didactic și mobilierul necesar. Avea patru ferestre spațioase Băncile erau făcute din brad lungi de 2 stj. (4 m.). În sală mai era o catedră și un dulap. Pe pereți erau atârinate tablouri intuitive și hârți Pentru predarea fizicei și a chimiei erau aparate necesare pentru producerea experiențelor tratându-se aceste studii în mod intuitiv. Iată de ex. cum se preda producerea scânteii electrice. Se puneă o farfurie cu fundul în sus pe care o bătea mereu cu o coadă de vulpe. După câțva timp se așeza imediat altă farfurie cu fundul pe fundul celei bătute iar deasupra farfuriei era atârnat un glob de metal ce începea a da scânteii electrice. Se propuneau toate studiile și și dexteritățile cari se predau și azi în școala primară. Școala era frecventată de 10—80 copii printre cari erau și copii din comuna vecină Fetindia. Școlarii erau repartizați pe clase așa că atunci când I. Jarda părăsește comuna școala funcționează cu VI clase cu elevi bine instruiți și bine pregătiți ceea ce reiese din spusele bătrânilor cari își reamintesc cu drag și mândrie despre frumoasele zile de examen școlar, Ultimul examen ce l-a ținut I. Jarda în comuna Aghireș la anul 1873, a fost o adevărată sărbătoare. El s'a ținut în prezența M. O. D. Teodor Pop protopop de Brebi. Elevii erau premiați. La examenul din acest an cel dintâiu băiat a primit un purcel negru donat de Balog Iosif notar în loc, iar cea dintâiu elevă cu o mială albă donată de Szakacs Samuil din loc și mai mulți elevi cu 8—10 taleri dela Hichita Teodor și Ioan Tibenschi din Zălau. Ioan Jarda a fost premiat cu o vacă de lapte dela Pop Gheorghe de Băsești.

La anul 1873 neobositul Jarda părăsește comuna după 8 ani de muncă fiind ales de către comisia fondurilor centrale școl. distr. din Năsăud ca învățător la școala normală

din Monor regretat fiind de întreg poporul din comună căci el nu era numai dascal în școală ci era îndrumătorul tinerilor și boțrânilor din comună. Deasemenea a fost regretat de întreaga reuniune a învățătorilor Sălăjeni baza cărei corporațiuni sa pus la anul 1869 din inițiativa lui și a altor frunțași din jud. Sălaj al cărei devotat și neobosit membru a fost tot timpul cât a stat în Sălaj ocupând la început funcția de secretar și apoi vicepreședinte. Reuniunea la anul 1871 a premiat 2 lucrări cu câte 5 floreni dintre cari una a lui Ioan Jarđa.

Prin ordinul Nr. 26035—1872, din 5 Ianuarie al Ministerului Instrucțiunii publice reuniunea avea dreptul de a alege și recomanda pe doi învățători pentru a fi premiați de înaltul guvern. Printre cei premiați a fost și Ioan Jarđa în urma meritelor sale câștigate pe terenul instrucțiunii. La anul 1876 com. fond. școl. Năsăudene îl transferă de învățător la școala normală din Năsăud al cărui director deveni la anul 1886. A murit la anul 1893, 8 Septembrie la vârsta de 46 ani dintre cari 31 i-a petrecut pe terenul instrucțiunii publice. Mormântul lui se găsește în cimitirul din Monor. Dintre elevii instruiți de Ioan Jarđa au devenit învățători în jud. Sălaj Ioan Pop și Teodor Boțioc (astăzi penzionați) Elia Păușan, Petru Murg, Ilie Ardelean și Andreiu Pustai (morți). Remunerația lui Ioan Jarđa a fost 10 ișia și 25 grițari de fum. La anul 1873 a fost numit în comună ca învățător Vasile Cărpinean absolvent de Gherla iar preot era Alexandru Aciu. Vasile Cărpinean a stat 6 ani adevca până la 1879, când vine Grațian Trif. La anul 1883 Petru Murg. La 1887 Ioan Moldovean. La 1888 Ioan Dan sub a cărui stagiou școala a ars iar Ioan Dan a părăsit comuna. În urma acestui fapt dureros poporul nu a disperat el a înțelege roadele ce le culegea pe urma școalei căre la îndemnul unui țaran Ilie Ardelean cantorul din comună a deschis în propria lui casă o școală. La anul 1893 este ales Andrei Pustai sub care școala funcționează până la anul 1896 când din cauze că localul nu corespunde de școală a fost închis de către autoritățile ungare. Retribuția învățătorilor dela Ioan Jarđa încoace era între 120—180 floreni la an și 10 ișie de bucate dela fiecare fum.

Remunerația în bani se strângea prin sfatul bisericii pe răvaș (sub răvaș se înțelege un lemn cu patru fețe pe care

pe fiecare față era notat prin semn distinctiv grițari, pișulă și florini. Un răvaș era la învățător și unul la cel ce umbla în comună la încasat. Cel ce încasa de ex. 1 floreni, pișulă sau grițari însemna cu cuțitul în lemn. Când mergea să dea banii învățătorului atunci și pe răvașul lui se tăiau semnele depe răvașul celui ce încasa. Acest procedeu ținea locul listei de azi). După ce românilor li s'a închis școala ei nu și au mai deschis alta așa că copiii trebuiau se frecventeze școala maghiară de stat acei cari doreau să știe carte. La anul statul maghiar zidește un frumos edificiu care servește pentru școală care după ocupație a trecut în posesiunea statului român primind numele de »Școala primară de stat.« Edificiul școlar are două săli de învățământ, cancelarie și antișambră, locuință compusă din trei chilii dintre cari una servește pentru bucătărie și două camere de locuit, antișambră cu eșire în cămară și pod. Cămara este în legătură cu pivnița care are trei încăperi. În curtea școalei se mai găsesc un coteț pentru porci, șopron de lemne și grajd toate fiind plasate într'un zid făcut din scânduri iar grajdul pe dinăuntru este căptușit cu un strat de cărămidă nearsă și un closet cu șase încăperi. Școala în afară de edificii mai posedă trei grădini dintre care una servește pentru teren de experiență una pentru școală de pomărit iar a treia este sădită cu pomi. În curtea școalei se mai află și o fântână cu roată acoperită. Școala este înzestrată cu mobilier și material didactic în mod mulțumitor, în valoare de 50.576 Lei. Școala după ocupație a fost luată în primire de către Pop Ioan învăț și Aurel Petruca preot dela Ludovic Kenyeres. În anul 1919 școala a funcționat cu un ungar învățător. Copiii erau repartizați în două clase: I—II. Dela această dată numărul claselor s'a ridicat în fiecare an cu una așa încât la anul 1925, școala a funcționat cu VII cl. În anul 1920, se înființează al II-lea post fiind numit în postul I, Aurel Ghilea iar în al II-lea a rămas Pop Ioan în care a funcționat până în 1 Ianuarie 1927, cu care dată a trecut la penzie. În postul întâiu după Aurel Ghilea s'au perindat următorii Iuliu Cărpinean, Traian Vitez, Vasile Savinescu, Emil Flonta iar de prezant este Alexandru Sabou care a ocupat postul în data zilei de 15 Noemvrie 1926, iar în postul al II-lea este Carolina Aciu. Școala este înzestrată cu două biblioteci »Biblioteca populară« formată din 165 numere și

«Biblioteca Astra» din 50 numere. Membrii corpului didactic pe lângă activitatea școlară au desfășurat și o activitate extra școlară prin aranjarea de serbări școlare. De prezent activitate extra școlară se face mai mult prin șezători culturale ce se aranjează în Dumineci și serbători în localul școlii.

Aghireș, la 15 Martie 1928.

Sabou Alexandru,
inv. dir.

Trecut la cele veșnice

Unul dintre vechii învățători, Iosif Cosmuța din Santău, a trecut la cele veșnice în dimineața zilei de 14 August 1928. Om al datoriei, timp de 34 ani, a muncit cu sârguință și fără preget, în ogorul înțelenit al neamului. Munca prea încordată i-a pus capăt vieții, înainte de vreme.

Retras în pensie de câteva luni, în căsuța sa dela vie, iubitul coleg Cosmuța dorea să se bucure, liniștit sufletește, de roadele, muncii sale. Inșă boala care-l săpa de câțiva ani, a grăbit curmarea vieții acestui apostol și l-a luat din mijlocul nostru.

Indurerați, toți locuitorii Santăului, unde inv. Cosmuța a crescut 30 de generații, au alergat să-și ia încă odată rămas bun dela sfătuitoarul și îndreptătorul lor. Căci Iosif Cosmuța n'a fost învățător numai cu numele, ci un adevărat om al datoriei. Inaintea cuvântului său minciuna s'a ascuns; dreptatea a luat locul nedreptății; iar întunerecul a fost despicat ca de sabia de foc a Arhanghelului.

Cu firea sa calmă și impunătoare Iosif Cosmuța a inspirat tuturor un respect și o autoritate care întotdeauna i-au dat îndemnul propriu al muncii.

Așezarea rămășițelor pământești n lăcașul veșniciei s'a făcut în ziua de 15 August a. c. ziua Sft. Marii.

În plânsetele dureroase ale familiei, rudelor și ale tuturor asistenților, ce veniseră se petreceă pe acest om la sf. locaș, s'a coborât neînsuflețitul corp al bătrânului dascăl, acolo de unde a venit. Poate că niciodată Sanătul n'a fost mai îndurerat ca acum. Dela casa sa, convoiul a mers la biserică,

unde s'a ținut slujba preoților din jur ce veniseră să-i dea și ei ultimul salut. Aici s'au ținut și vorbirile, ale M. O. Protopop Domițian Cupșa, prin care arată cât de bine a plătit acest învăț. talantul stăpânului și a M. O. Protopop Bohățel — A pornit apoi convoiul spre cimitirul satului. Acolo în numele Asociației învăț. a vorbit Petre Varhanovschi. — Cuța Nichita în numele camarazilor de școală; iar elevul său Mocan Gheorghe face un scurt istoric al vieții defunctului.

Cine a fost Iosif Cosmuța, ne vor spune elevii crescuți de el, care neincetat stăteau în jurul său și-i cereau sfaturi și îndrumări. Ne vor spune locuitorii Santăului care l-au cunoscut. Pe scurt însă, putem spune, fără părtinire, a fost învăț. model, exemplul este recompensa primită dela Dl Ministru al Instrucțiunii Publice; un om de caracter și cu o voință de fier — cum rar se găsesc.

Eu, care l-am cunoscut în timpul înțrării mele în viață și carieră și care am văzut în el pe un adevărat apostol ce nu numai că a primit surghiun și închisoare pentru neam; dar și a dat și sufletul său nobil lui, rog pe bunul Dzeu să-l așeze în lumea dreptilor: iar îndureratei familii îi transmit și pe această cale condoleanțele mele.

A. D. Corăciu,
înv. Chereușa.

Pagini de literatură.

Tolstoi

În ziua de 9 Septembrie c. s'au împlinit 100 de ani dela nașterea unuia din cei mai mari gânditori din căji i-a avut omenirea și care a fost Leo Nicolaievici Tolstoi. Din acest prilej în lumea întreagă s'a comemorat aniversarea nașterii lui și considerând că Tolstoi până la un loc a fost și dascăl, ne simțim datori să aducem și noi dascălii un modest prinos acestui uriaș al omenirii și mândrie a intelectualității.

Născut la 9 Septembrie (28 August) 1828, în Iasnaia-Poliana din o familie de boieri, Tolstoi a rămas orfan de mic copil și a fost crescut de rudele lui. Vieța pe care o duceau unele din aceste rude, vieță plină de păcate și lipsită de ideal, i-a displăcut lui Tolstoi și încă din vârsta de adolescent și-a propus că va duce altă vieță decât aceia a societății și clasei din care făcea parte, hotărând să aibă ca scop al vieții *perfectiunea*.

A făcut școala vremii în care trăia și s'a înscris la Universitate. Îl munceau însă idei de umanitarism și el, intelectualul și omul bogat, și-a format convingerea că are altă misiune, decât aceia a cărții și pregătirei unei cariere și de aceia părăsește Universitatea și se retrage la moșia sa, unde voia să fie dascălul, educatorul și binefăcătorul poporului de rând.

Misiune frumoasă, superbă chiar, dar neînțeleasă și atunci, cum neînțeleasă ar fi și azi. Mușicii n'au simțit nobleța operei și n'au putut aprecia tendințele frumoase ale lui Tolstoi și văzând acest tânăr idealist, acest supra om că i-se spulberă toate nedejdile pe cari le legase de activitatea lui în mijlocul poporului, disgustat, pleacă la Petrograd (în 1848), își termină studiile universitare, apoi începe o vieță ușoară și cheltuitoare. Intră apoi în armată. Cu toate că ideile lui erau diametral opuse războiului, a luat totuși parte și în

câteva lupte. În 1854 e trimis în garnizoana Sevastopol, luând parte activă la apărarea acestei fortărețe.

Grozăviile războiului au trezit în el diferite idei și sentimente religioase și a hotărât să se facă apostolul unei religii noi, a cărei principii le va da tot el. Dimisionează din armată și pleacă în străinătate pentruca să-și vadă fratele bolnav și să studieze învățământul în diferitele țări. Drumul făcut în străinătate și ceea ce a văzut acolo nu l-a mulțumit. Și-a propus că va propaga alte idei și alte principii de viață și întors acasă a înființat o școală la Iasnaia-Poliana.

În anul 1862 s'a căsătorit și din acest moment a părăsit școala, trăind numai pentru familie și literatură. Din epoca aceasta sunt cele mai frumoase lucrări ale lui Tolstoi, în cari sunt turnate toate ideile și principiile, cari frământau creierul lui.

După o muncă grea, obositoare, o viață frământată de fel de fel de probleme, moare la 20 Noemvrie 1910 în stația Astapov.

Vieța lui Tolstoi este un roman întreg. Când, plictisit de lume și disgustat de deșertăciunea vieții, s'a retras la moșia sa din Iasnaia-Poliana și a îmbrăcat haina de mujic, pentru a începe o nouă viață, presa lumii întregi s'a ocupat de Tolstoi dând povestiri interesante și chiar amuzante din viața lui. Marele public citea aceste povestiri ca ceva nou, senzațional, fără să-și dea seama de principiile mari, de ideile filosofice, cari au determinat pe Tolstoi, contele, boierul, să lase plăcerile lumii și să se retragă în mijlocul poporului suveran, dar nerecunoscător și să trăiască și muncească întocmai ca un om de rând. După moartea lui însă au început să fie cunoscute în pături largi principiile, cari l-au călăuzit și de atunci lumea nu mai vede în Tolstoi pe omul, care îmbuibat în bogăție își permite luxul unei vieți interesante și unice în felul ei, ci se închină în fața supremei intelectualități, în fața gândirii și a cugetătorului și mai ales în fața artistului.

Tolstoi a scris în diferitele lucrări toate ideile lui. A scris mult și prin scrierile aceste a ajuns să fie între cei mai mari povestitori nu numai din literatura rusească, ci și din cea universală.

Dăm aci o înșirare a lucrărilor lui mai de seamă :

Copilăria, Adolescența și Tinereța; Dimineața boierului; Atacul; Sevastopol în Decembrie 1854, în Maiu 1855 și în August 1855; Întâlnire la trupă; Cei doi huzari; Viscolul; Cele trei morți; Cazacii; Războiul și pace; Ana Karenina; Invierea; Moartea lui Ioan Iljici; Explicarea celor 4 evanghelii; Sclavia modernă; Puterea întunerecului; Mortul viu; etc.

Dar nu mulțimea lucrărilor importă când e vorba de Tolstoi, ci ideile profesate în acele lucrări și forma în care au fost scrise. Tolstoi e mare sub amândouă aceste aspecte. E gânditor adânc și povestitor artist.

Ideia calăuzitoare în opera lui Tolstoi e căutarea adevărului. În cercetările lui după adevăr a ajuns să dărâme exteriorizarea culturii, apoi să-i tragă la îndoială fondul și în urmă să o desaprobe complect. Fiindcă nici știința, nici religia nu l-au putut satisface în căutarea adevărului, Tolstoi s'a apropiat de țaranul de rând și încet-încet a ajuns la convingerea că adevărata religie este aceea a mușicului, pentru că acesta trăiește după poruncile și în spiritul evangheliei lui Hristos. Și-a ales ca principiu de plecare în căutarea adevărului evanghelia, însă a înțeles greșit spiritul acestei capodopere.

În cele mai multe scrieri vorbește despre sine, pentru că eroii din lucrările lui nu sunt alții, decât însuși Tolstoi sub diferite uume. După Tolstoi singur, mușicul e perfect. El trăiește mai bine decât omul civilizat, pentru că trăiește nu numai pentru sine, ci și pentru deaproapele lui. Vieța omului civilizat e falsă, e o simplă înscenare. Vieța mușicului e naturală. Ana Karenina este jertfa vieții păcătoase și false dela oraș. Levin însă se purifică între mușici. Principiul după care ne înfățișează pe eroii scrierilor sale e: »Nu poate exista mărire, perfecțiune acolo, unde nu este simplitate, bunătate și dreptate.«

Tolstoi e fatalist. El nu admite lucrări voluntare. Tot ce face omul e involuntar și inconștient.

În operele sale propagă comunismul.

Tolstoi nu a ajuns să-și sistematizeze gândirile. Toată vieța lui a căutat după adevăr, fără să gândească și la aranjarea și concordarea ideilor lui. De aceea opera lui e plină de contradicții, de negări, de greșeli, ceea ce a dat prilej la multe și felurite discuții.

Nici nu vrem să înfățișem aci pe Tolstoi ca pe un creiator de școală filozofică. El a fost mare gânditor, însă nici o când nu ajuns și nu va ajunge să aibă propagatori ai ideilor lui. A pornit din premise greșite și natural au trebuit să fie greșite și concluziile ce le-a tras. Cu toate acestea în vremea lui ideile profesate de el au avut mare răsunet în lumea întreagă. Acest fapt se datorește împrejurării că Tolstoi a fost un dibaciu mănuitor al condeiului și-a știut spune frumos și atrăgător ceea ce a gândit și simțit.

Sub raportul formei, ca povestitor, ca limbă și ca stil — opera lui Tolstoi e într'adevăr artistică și sub acest aspect abia are seamă în întreaga literatură universală. Pentru acest motiv el va trăi câtă vreme vor trăi admiratorii frumosului.

Din scrierile lui Tolstoi s'au tradus mai multe și în românește. Putem zice că, mai bine sau mai rău, au fost traduse în limba noastră toate lucrările mai de seamă ale acestui scriitor.

Din prilejul aniversării centenarului lui Tolstoi, cel mai pios semn de admirație putem aduce citindu-l. Noi ne-am împlinit o modestă datorie de cronicari prin aceste note fugare. Restul admirației și recunoștinței privește pe cititor.

L. Ghergariu.

Administrația școlară.

XXVII.

Cultura câmpului de experiență și modalitățile folosirii pământului școlar

1. În conformitate cu dispozițiunile art. 127 din Regulamentul legii învățământului primar, învățătorii fiind obligați la începutul anului școlar, ca în înțelegere cu comitetul școlar să stabilească schița de plan a câmpului de experiență și a culturii ce trebuie să se facă, dăm mai la vale un »Plan de cultură și schiță« elaborat de Dl Nic. Făttu, directorul Cămelei Agricole a jud. Sălaj, pentru a servi model la alcătuirea acestor planuri.

PLANUL DE CULTURĂ

pentru lotul școlar de 5 jugh. cad.

Asolamentul sau rotația aplicată a plantelor în cultură 4 ani

— Anul 1928—29.

- I. Plante leguminoase.
 - II. « cereale de toamnă.
 - III. « prășitoare.
 - IV. « cereale de primăvară.
- S = 5 jugh.

I.	II.	III.	IV.
----	-----	------	-----

Asolament de 4 ani

În tabla I. 1928—29 se va cultiva plante leguminoase: fașole, mazăre Victoria $\frac{3}{4}$ jugh. și pe $\frac{1}{4}$ trifoiu sub ovăz și $\frac{1}{4}$ jugh. lucernă.

În tabla II. se va însemința $\frac{3}{4}$ jugh. în toamna 1928 cu grâu de Tisa, $\frac{1}{2}$ jugh. orz românesc de toamnă spicul în 4 rânduri.

În tabela III., se va cultiva prășitoare, $\frac{3}{4}$ jugh. porumb

Cicantin pus sub mașina Rieger, prășit și îngropat cu mașina Rieger, ambele costă Lei 3.800 prin Camera de Agricultură Zălau și $\frac{1}{2}$ jugh. cu cartofi puși la a treia brazdă cu plug și prășiți cu mașina Rieger.

În tabla IV. $\frac{3}{4}$ jugh. orz și ovăs și $\frac{1}{2}$ jugh. ovăs cu (borceag) mazăriche, semănată sub ovăs mazărichea (bicantăul).

II. PLANUL DE CULTURĂ

de pomii roditori, vie, și legume (zarzavat)

În anul I. 1929 se va înființa pe suprafața de 30 m² răsadniță pentru producția de varză de vară, de toamnă, caralabe, gulii pătlăgele roșii, vinețe, ardei gras, linte, etc.

În anul II. se va înființa o răsadniță (melegar) în suprafața de 30 m² pentru însămânțare de semințe de tof felul de pomifer, drupifer, baccifer, soiuri alese.

$$S = \frac{1}{4} \text{ jugh. c.} = 1439 \text{ m}^2$$

răsadniță	
-----------	--

Pe un șanț deschis în lungimea trebuinței și adâncimea 35 cm. și lungimea 25 cm. se vor planta pomi roditori, puiți mici soiuri pădurești sălbateci aduși de elevii școalelor din păduri, cari în anul al 2-lea după plantare în șanțuri la depărtarea de 25 cm. unul de altul, se vor altoi cu aceleași neamuri de pomi de soiuri nobile.

În anul I. fiindcă pomișorii eșiți din răsadniță numai în anul al 3-lea se mută în terenul desfumat radical peste tot la adâncimea de 40 cm. și după desfumat se vor face șanțuri după modelul specificat, drepte și pe tarlale regulate cu cărări, fiecare tarla va avea suprafața de 100–200 m² după mulțimea pomișorilor, în fiecare tablă regulat împărțită se vor deschide șanțurile, în adâncimea de 35 cm. lungimea trebuitoare, a tarlalei se vor transplanta pomișorii în anul al 3-lea în aceste șanțuri, plantându-se în linie dreaptă pe mijlocul șanțului la o depărtare de 25–30 cm. unul de altul, fiecare tablă va cuprinde pomișorii de solul respectiv.

Până la etatea corespunzătoare a pomișorilor se va cultiva terenul cu zarzavaturile: ceapă, morcovi, pătrinței puși în rânduri la o depărtare la 18–20 cm. rând de rând ca să se poată prăși și se vor transplanta toate răsaturile produse în răsadnițe.

CULTURA VIEI

Se va înființa răsadniță școală pe teren de 50 m² care se va desființa la 50 cm. adâncime din foamna 1928.

Pentruca în primăvară prin șanfurile ce se vor deschide paralele unul lângă altul ca și la pomișori se vor planta butașii de 25—35 cm. lungime cu 2—3 muguri, butași tăiați din coardele de un an din vițele americane directe producătoare, cari butași se taie în luna Octombrie și se așează în pivnițe în nisip reavăn și se etichetează mănunchii de butași, totodată se taie și butașii de 25—30 cm. lungime din coardele de viță de vie românească indigenă de soiuri alese cari tot asemenea se fac mănunchiu mici legate și se așează în pivnița în nisip reavăn.

În timpul iernei, prin 15 Noembrie, Decembrie, Ianuarie, Februarie se scot mănunchii de butași de vița americană din nisip și se pun în vas plin cu apă și în timpul iernei se procedează în școală cu elevii la altoitul butașilor port altoi american, cu altoiul tăiat din butașul indigen în condițiuni bune de aplicare a altoirei, se așează din nou în nisip reavăn în poziție piezișeată în sus și acoperiți cu nisip reavăn stau acolo până în luna Martie, când se sădesc în șanțurile deschise la o depărtare de 10 cm. unul de altul. Între rânduri să fie depărtarea de 25 cm.

Pentru a aplica lucrările în mod sistematic Dl N. Făttu în rezumat va întocmi o mică broșură, care va cuprinde toată știința culturii pomilor, viței de vie și legumelor, care se va pune la îndemână pentru sfătuire.

2. Dnei A. N. C. în A — Pământul ce se dă școlai prin reforma agrară sau ce-l posedă mai dinainte indiferent de denumirea ce o are (grădină școlară, teren de experiență, dotația inv., etc.) nu se poate folosi de membrii corpului didactic decât cu respectarea dispozițiilor art. 76 din legea învățământului primar și art. 127—128 din regulamentul acestei legi, căci leașa membrii corpului didactic de ștat se plătește în întregime din bugetul ștatului și nimeni nu este îndreptățit la altă dotație.

Modalitățile de cultura pământului școlar prevăzut în art. sus citați se referesc numai la școlai primare și la membrii corpului didactic dela aceste școli, nu însă și la școlai de copii mici (grădinile de copii).

Învățătoarele acestor școli n'au nici un titlu legal să reclame pământul școlai.

D. Mărgineanu.

Note și Observări.

Purificarea limbii.

Limba este cea mai scumpă moștenire primită dela moși și strămoși. Prin ea ne exprimăm bucuriile și năcazurile, prin ea trăim o viață națională proprie și ne deosebim de alte neamuri. Un popor care nu trăește prin limba lui își pierde și naționalitatea.

Limba noastră pronunțată *corect* este una dintre cele mai frumoase limbi, este sonoră, dulce, bogată și flexibilă. Poporul nostru vorbește acelaș limbă afară de dialectele macedo și istro-roman, pe întreg teritoriul locuit de români cu singura deosebire, că în unele locuri este influențată într'o măsură mai mare ori mai mică de popoarele cu cari am trăit împreună.

Ni-se impune deci și nouă moștenitorilor să-i dăm atențiunea cuvenită și să ne ocupăm cu mai multă grijă de cultivarea ei, cerință care în locul cel dintâi ne obligă să cetim și vorbim românește, și numai românește, să o răspândim în cercuri cât mai largi și să readucem la ea pe toți aceia, cari în urma împrejurărilor s'au înstreinat de ea. Dar atâta încă nu este de ajuns. Mai trebuie să o vorbim și porunțăm, *corect* și *frumos*. Contra acestei îndatoriri facem cele mai mari greșeli mulți români din provinciile alipite și mai ales noi cei de la granița de vest și nord a țării.

Deși avem expresiuni potrivite pentru toate noțiunile, totuși întrebuițăm, intelectuali și țărani, o mulțime de cuvinte streine, de cari nu avem nici o lipsă și astfel nu pot avea loc în limba noastră. Ne mai folosim apoi de cuvinte și forme de acele, cari sunt improprii limbii noastre, ca s. ex. «aicine» în loc de aici, «tau» în loc de tâu (dela a tăia) «am vut mere» în loc de aș fi mers, »vutu-i-o bate norocul« în loc de bătutu-l-ar fi norocul, «n'ar mânca» (forma ungurească) în loc de »n'ai mânca«, «poștească» în loc de poftim și multe

altele pe cari 'e de prisos să le mai amintesc fiind bine cunoscute de toată lumea de pe aici.

Greșeli de neiertat facem și în pronunțarea cuvintelor. Nu accentuăm corect după regulile și firea limbei române și **cu toate că** în limba română avem *te, ne, ni, de* etc. totuși ne exprimăm *tye, nye, nyi, gye* etc. în cuvintele *frate, bine, nime, cade* etc. iar unele cuvinte la **denaturăm** cu totul s. ex. «Dumnezo» în loc de Dzeu, «zua» în loc de ziua, «**țâie**» în loc de ție ș. a. Ca exemplu de monstruozitate de limbă ne poate servi fraza destul uzitată: «Du-tye gye aicinye în ștyirea lui Dumnyezo să tye alduiască».

Prin întrebuițarea cuvintelor străine și modul de pronunțare arătat mai sus facem din limba noastră frumoasă o limbă urâtă și pocită, care aproape nu mai seamănă a fi românească. Și e păcat, ca noi înșine să ne batem joc, de cel mai scump tezaur al nostru.

Vorbirea corectă ne ajută și la scriere, amăsurat principiului fonetic, să scriem după cum pronunțăm. Dar pronunțarea trebuie să fie corectă.

Dacă greșelile arătate mai sus și altele multe le-am făcut în trecut din negrije ori neștiință, în viitor să ne ocupăm mai mult și mai adins cu cunoașterea limbei și să o vorbim și pronunțăm corect, delăturând din ea tot ce e strein și o schimonosește. Acest lucru trebuie să-l facă toți intelectualii, dar mai cu seamă învățătorii și profesorii, ca să o putem preda generațiilor de azi și următoare în toată splendoarea ei.

I. Mungo.

Activitate extrașcolară.

Activitatea culturală extra școlară în lunile April—Iunie 1928.

(Continuare.)

Înainte de-a trece la expunerea activității desfășurate în timpul mai sus notat, sunt constrâns prin rapoartele primite ulterior a întregi dările de seamă publicate în Nr. 3—4 și 9—10 a Rev. »Școala Noastră« prin următoarele.

Cercul cultural »T. Vladimirescu« cu sediul în Sanislău a ținut ședințe având programe bine întocmite la data de 16 Nov. în Sanislău, 4 Decembrie în Ciumești, 8 Ianuarie în Răsighea, 5 Februarie în Curtuișeni și 4 Martie în Macirna.

Cercurile cult. din circ. Cehul-Silvaniei, Jibou încă au dezvoltat o activitate destul de rodnică în următoarele localități: Cerc. cult. »A. Fogaș« în Mineu, »N. Bălcescu«, în Prodănești la 29 Ianuarie 1928.

În 5 Februarie și-au ținut ședințele cerc. cult. »Gh. Pop de Băsăști« în Benes, »P. Dulfu« în Vicea.

În 12 Februarie »Ioan Ciulea« în Odești, »A. Bunea« în Bârsa.

În 19 Februarie »N. Bălcescu« în Cucea, »V. Hosu« în Someș-Guruslău.

În 26 Februarie »M. Fogaș« în Leleiu, »Ioan Ciulea« în Săliște, »A. Bunea« în Inău, »V. Hosu« în Traniș.

În 4 Martie »Gh. Pop de Băsești« în Biușa, »P. Dulfu«, în Someș-Uileac, »Iuliu Bran« în Tohat.

În 11 Martie »Ioan Ciulea« în Stremț.

În 18 Martie »Nicolaie Bălcescu« în Prodănești, »M. Bunea« în Aluniș.

În 25 Martie »A. Fogaș« în Gârdani.

Tot la această dată își țin ședința cercul cult. »Gh. Bariț« în Piscolt.

La aceste ședințe pe lângă conf. populare cu subiectele fixate s'au mai desfășurat programe constătătoare din recitări, monoloage, cântece, piese teatrale potrivite și bine executate.

La 1 Aprilie 1928 »Gh. Pop de Băsăști« la Horoat, »P. Dulfu« la Chelînța, »I. Chira« la Motiș, »N. Bălcescu« la Pop-telec, »A. Burtea« în Șoimuș, »T. Vladimirescu« în Alunașii lui Horea, »M. Viteazul« în Guruslău, »M. Saguna« în Rathis, »Regele Decebal« în Reșița, »A. Vlahuță« în Corir, »V. Lucaciu« în Ghenciu, »Gral Dragalina« în Ilișua, »Gh. Coșbuc« în Zoan, »V. Alexandri« Huseni, »A. Mureșan« în Marin, »Gh. Lazar« în Moidad, »Ioan Vidu« în Pățâl, »C. Brancovăanu« în Tighetul-Silvaniei, »I. Creangă« în Preoteasa.

În 8 Aprilie »Gh. Șimonca« în Ariniș, »Dr. Ioan Nichița« în Moara-Banfi, »Eroii din Hodod« în Ciuta, »Gh. Maior« în Chegea.

În 17 Aprilie »Gh. Simonca« în Asuagiul de jos.

În 22 Aprilie »Gh. Simonca« în Asuagiul de sus, »A. Fogaș« în Giurtelecul-Hododului, »T. Cipariu« în Valea lui Mihaiu, »Gh. Barișiu« în Dindeștii-Mic, »A. Cosma« în Giorocuta, »I. Agârbiceanu« în Hotoan.

În 20 Aprilie cerc. cult. »Andrei Saguna« din Bălan în Chendrea.

În 27 Aprilie cerc. cult. a inv. din Carei în Carei.

În 29 Aprilie »O. Goga« în Camăr, »Gelu« în Lupoiaia, »Împăratul Traian« în Sangiorzul de Meseș, »Dr. Ioan Rațiu« în Ghirolt, »Gh. Coșbuc« în Pir, »D. Bolintineanu« în Cehăluțiu, »Gh. Șimonca« în Bărsăul de sus, »I. Chira« în Orțăța, »Iuliu Bran« în Bărsăul de jos, »V. Hosu« în Năpradea.

În 6 Maiu »N. Bălcescu« în Turbuța, »A. Vlahuța« în ferma Clara, »V. Lucaciu« în ferma Doba. »A. Iancu« în Galos-Petreu, Gh. Barișiu« în Portița. »Gh. Lazar« în Bădăcini. »A. Mureșan« în Valea-Ternei, »Gh. Cosbuc« în Ipu, »O. Goga« în Șumal, »Gral Dragalina« în Giurtelec, »Gh. Sincai« în Zalnoc, »I. Creangă« în Subcetate, »Spiru Haret« în Ciurmărna, »M. Viteazu« în Dioșod, »Porolisum« în Gârceiu, »A. Iancu« în Ciocman, »Ioan Vidu« în Pățălușa.

În 13 Maiu »Eroii din Hodod« în Nadișul-Hododului, »Gh. Maior« în Săcășeni, »C. Bârncoveanu« în Corund, »M.

Eminescu« în Borla, »Impăratul Traian« în Răstolțul-Deșert, »Gelu« în Tihău.

În 20 Maiu »I. Creangă« în Iaz, »S. Bărnăuțiu« în Sărmășag, »A. Iancu« în Băbeni, »A. Șaguna« în Romita, »M. Pavel« în Unimăt, »D. Bolintintineanu« în Orbău, »A. Cosma« în Supurul de sus, »Gh. Coșbuc« în Pirul-nou, »I. Vidu« în Reghea, »Dr. I. Nichita« în Blaja, »A. Gărbiceanu« în Chereușa, »I. Rațiu« în Sâncrai.

În 25 Maiu »T. Vladimirescu« în Sanislău.

În 27 Maiu »Eroii din Hodod« în Corni.

În 4 Iunie »I. Creangă« în Vălcăul de jos.

În 5 Iunie »Gh. Lazar« în Ciriștelec, »Spiru Haret« în Stâna.

În 10 Iunie »M. Pavel« în Unimăt, »A. Iancu« în Surduc, »Spiru Haret« în Păușa, »M. Eminescu« în Fetindia, »Andrei Șaguna« în Trestia.

La fiecare ședință s'a ținut câte una două conf. pop. urmate de programe constătătoare din 10—16 puncte menite de-a educa în mod distractiv publicul auditor.

Șezători s'au ținut în circ. Buciumi-Bocșa în total 110 în următoarele comune Ortelec 14, Salona 18 (dela începutul anului școlar) Tihău, Chechiș, Răstolțul-Deșert și Dobrin 6-6 șezători, Var, Guruslău, Moiad 5-5 șezători, Țreznea, Sângiorzul de Meseș 4 șezători, Cristolț, Surduc, Aghireș, Bălan și Fetindia 3-3 șezători, Ciumârna, Prodănești, Zălau, Bocșa, Brusturi, Cioara, Gălgău, Racăș, Șamșod câte o șezătoare.

În circ. Cehul-Silvaniei—Jibou s'au ținut în total 68 conf. în următoarele comune : Jibou și Hărdani 12-12, Chelița 10, Cuceu 9, Cheud 7, Domniș 6, Țicău și Șoimuș 3-3, Urmiș și Poptelec 2-2 șezători.

În circ. Tășnad—Supur s'au ținut 64 șezători în comunele următoare : Ghirolț 14, Sărăuad 10, Hodod 7, Sudurău ; Chereușa 6-6, Supurul de jos 5, Patu-Mic 4, Boian, Supurul de sus, Hurez 3-3, Silvaș 2 și Chieșd una șezătoare populară.

În circ. Șimleu—Crasna 50 șezători, Vălcăul de jos, Rati 11-11 (dela începutul anului școlar) Huseni 10, Măieriste 7, Pereceiu, Crasna 4-4 conf. și Bobota 3 șezători populară.

În circ. Carei—Valea lui Mihaiu relativ la șezători nu avem nici o știre.

Făcând recapitularea activității desfășurate în această perioadă vom afla, că s'au ținut în cadrele cercurilor culturale 107 ședințe.

Cu ocazia acestor ședințe s'au rostit 160 conf. populare, 107 conf. did. s'au recitat 635 poezii și monoloage s'au predat 530 cântece și 134 piese teatrale. Numărul lecțiilor practice a fost 106.

În șezătorile populare s'au ținut 292 conf. pop. s'au recitat 584 poezii și predat 680 cântece.

Făcând o revizuire asupra activității desfășurate în cursul anului școlar vom afla că s'au ținut în total: 1498 conf. pop., 242 conf. did., 237 lecții practice, 4029 recitări și cântece și 248 piese teatrale. Așa se prezintă în cifre munca extrașcolară a dascălimei din Sălaj în cursul anului școlar curent.

Din cele expuse rezultă, că dascălii sălajeni cunoscând înportanța misiunii lor, s'au pus cu tot sufletul în serviciul ridicării culturale a maselor populare adulte, jertfindu-și chiar și zilele de odihna bine meritată, după munca istovitoare din școală.

Toată cinstea Voastră celor vrednici! Muncii numai cu energie și pe mai departe și o să Vă bucurați odată și de răsplata care nu va întârzia.

I. Fati, subrev. școl.

Ș T I R I.

— **In personalul corpului didactic primar din jud. Sălaj** pe anul școlar 1928—29, s'au făcut următoarele mișcări:

I. NUMIRI:

1. *Cu titlul de titular provizor:* Elena Cinca la Chieșd p. III, Florian Cucu la Iaz p. I, Mihail Prunar la Ciglean p. I, Alexandru Marian la Bârsăul de jos p. I, Dumitru Top la Agrij p. I, Emilia Sechoreș la Chieșd p. II, Victor P. Văleanu la Ghenciu p. I, Lazar Cosma la Gârceiu p. I, Augustin Talpoș la Leșmir p. I, Gheorghe Topan la Mineu p. I, Valeria Mureșan la Zăuan p. II, Petru Pantea la Recea p. I, Augustin Pop la Siciu p. I, Pordea Ioan la Vălcăul de sus p. I, Porumb Gheorghe la Panic p. I.

2. *Suplinitori:* Vasile Tătar la Santău p. I, Mocan Augustin la Dindesti Elena Szekeres la Bozieș p. II, Lungu Victor la Vicca p. I, Gheorghe Iancu la Careș p. ... Gheorghe Bălaj la Cehăluțiu p. I, Valeria Bârle la Asuajul de jos p. II, Eugenia Barboloviciu la Bocșa p. II, Ioan Ardelean la Bocșița p. I, Aurelia Pașa Sângeorghean la Brebi p. I, Ioan Bota la Bârsa p. I, Maria Maxim la Buciumi p. II, Reghina Bejan la Bodia p. I, Gavril Crișan la Urminiș p. I, Ioan Lazar la Brusturi p. I,

Ecaterina Pop la Băița p. III, Maria Ossian la Bârsăul de jos p. II, Maria Aluș la Babța p. II, Gabriela Feldrihan la Boian-Plesca p. II, Const. Florescu la Sârbi p. I, Ioan Mureșan la Cătălul p. III, Victor Fălăuș la Cehul-Silv, p. V, Emilia Rezoi la Săcășeni p. II, Livia Mezei la Ciocmani p. II, Gavril Savu la Șoinuș p. I, Maria Talpoș la Ilișua p. II, Ana Mureșan la Dersida p. II, Josif Manez la Foeni p. I, Vasile Băieș la Firminiș p. I, Angela Zaharie la Ghenciu p. I, Sabina Mihăleanu Pop la Gălgău p. III, Irina Curteanu la Ghirolt p. II, Vasile Ardelean la Motiș p. I, Ștefan Lenghel la Guruslău p. I, Nicolae Danciu la Horoatul p. I, Clara Petrușca la Pereceiu p. VI, Adela Gozman la Horoat-Petenia p. III, Teodor Crețiu la Hereclean p. I, Leontin Pașcadi la Istrău p. I, Maria Olali la Chega p. II, Gheorghe Bălaj la Tâșnad p. V, Corniș Gheorghe Pop la Jibou p. II, Emanuil Pop la Lelei p. I, Leontina Moldovan la Lompîr p. II, Florica Dragomir la Mănău p. II, Lucreția Cardoș-Clura la Marin p. I, Dumitru Dersidan la Mal p. I, Gheorghe Mitrea la Cehul-Silvaniei p. ... Victoria Podina la Oarța de sus p. I, Florica Dărăban la Sânniclăuș p. I, Lud. Saierli la Panic p. I, Gh. Rebeleş la Păgaia p. I, Emilia

Cioban la Prodănești p. I, Elenorona Sacal la Peceiu p. I, Maria Codreanu la Tășnad p. VI, Ana Lobonțiu la Rachis p. II, Alex. Groza la Criștelec p. II, Petru Lazar la Solona p. I, Ioan Ardelean la Sighețul-Silvaniei p. I, Gheorghie Pop la Șimian p. I, Gheorghie Mocan la Aleuș p. I, Vasile Părău la Șamșud p. I, Gh. Niculescu la Subcetate p. I, Emilia Mureșan-Cosma la Supurul de sus p. II, Elena Gărbău la Supurul de jos p. I, Gavril Boldea la Siciu p. I, Eugenia Giurca la Sărvăzel p. I, Ștefan Mateșianu la Tohat p. I, Ioan Laba la Treznea p. II, Ana Pecea la Treznea p. II, Ilie Pantiș la Orbou p. I, Irina Ghiuruțan la Unguraș p. II, Vilma Pop la Valea lui Mihai, Augustin Loncea la Valea-Târnei p. I, Maria Șinca la Vezendiu p. II, Silvia Răsu la Carei, Emilia Sterk la grădina de copii șvabească din Foeni p. I, Elizabeta Tatai la grădina de copii din Crasna p. II, Irina Heidenhoffer la grădina de copii din Orziceni p. I, și Terezia Jeck p. II, Rozalia Vințe la grădina de copii din Curțiușeni p. I, Maria Barboloviciu la grădina de copii din Jibou, Maria Lazăr la grăd. de copii din Valea lui Mihai p. II, Silvia Zancu la grăd. de copii din Tiream p. I, Eliza Morar la grăd. de copii din Carei No. 1 p. I, F. Olteanu la grăd. de copii di Șimleu p. II, S. Pteancu maestră la atelierul dela școala din Valea lui Mihai, Const. Oprescu Bălan, Vasile Oșian Cioara, Valeria Cosma Chiniș, Gheorghie

Antiaș Corni, Irina Radu-Pereni Creăca, Alexandrina Groza Criștelec, Elena Pop Domanești, Emilia Pinteza Ferma-Clara, Ilie Marinca Giurtelecul-Hododului,

G. Vintilescu Hurez-Ponița, Vasile Ardelean Irina. Ilie Pantiș Orbou, Teodor Sonea Pria, Ecaterina Selyben Plopiș, Amalia Galcan Pătal, I. Bălăneanu Rona, Ioan Prandea Romita, Liviu Bobu Husia, Gavril Savu Șoimuș, Teodor Moldovan Tihău, Veturia Cărăgian Traniș, Teodor Goia Trestia, Traian Marian Urziceni-Pădure, Paul Rischt Hurez, Maria Erdei Tarcea, Irina Varleanu Urmașii lui Iancu grădina de copii, Maria Timar la atelier Carei și Maria Turdean atelier Tășnad, Elena Florescu Carei grădina de copii, Melania Trenca Luțoiaia, Gheorghie Șandor Carei, Gavril Roșca Valea lui Mihai, Ana Feldrihan Crasna grădina de copii, Const. Florescu Sârbi, Gavril Crișan Urminiș, Alex. Roșu Recca-Nouă, Terezia Winkler Petrești, Orendi Mihail Hodod secția germană.

II. DETAȘARI:

Ioan Cocaciu dela Șamșud la Valea lui Mihai p. I, Gavril Hoblea dela Șimian la Valea lui Mihai p. II, Aurelia Goia din Cheniz la Valea lui Mihai p. III, Emil Huza din Brașov la Curtiușeni p. I, Gheorghie Hobjilă din Creaca la Criștelec p. I, Ioan Mureșan din Campia la Dersida p. I, Emilia Talos din Plopiș la Jibou, Gheorghie Sabou din Moigrad

la Gălgău p. I, Ana Neamțiu din Santău la Acăș p. II, Iosif Bărăbant din Boinești la Pir p. I, Florica Pop din Acăș la Santău p. III, Gh. Pop din Moftinul Mic la Ferma-Coruia p. I, Ioan Maxim din Treznea la Răstolțul-Deșert p. I, Vasile Modoc din Sărvăzul la Giorcuta p. I, Vasile Cărăba din Bocșița la Teștea p. I, Ioan Ördög din Bezieș la Eriu-Săncraiu p. I, Emilia Tăutu din Băița la Hotoan p. II, Gheorghe Alexă din Pățal la Ormașii lui Dr. Vasile Lucaciu p. I, Margareta Boer din Cehul-Silvaniei la Camăr p. III, Victor Cutcan din Horoatul la Câmpia p. I, Maria Săucan din Negrești la Satu-Mic p. II, Elizabeta Gozariu-Filep din Carei la Zălau Rev. școlar, Gavril Moigrădeanu din Peceiu la Cățălul p. I, Berta Barabas din Ulciug la Bălan p. II, Ștefan Dulfu din Tohat la Gardani p. I, Ioan Vescan din Fetindia la Aghireș p. I, Veturia Aciu din Cerișa la Șimleu, Ana Florea din Vințul de jos la Zălau, Maria Podar din Vama la Camăr, Florian Metes din Poptelec la Colțirea jud. Satu-Mare, Iulia Milosescu din Eiriza la Valva lui Mihai, și la grădini copii: Gabriela Nichita dela școala primară la grădina de copil din Tășnad p. I, Angela Nichita dela Tășnad la Acăș p. I, Ana Șimonca Doros din Carei No. 1 la Carei școala primară, Elena Nistor din Hangula Carei No. III, Valeria Trifu din Cehul-Silv la grăd. de copii Valca lui Mihai p. I, Elena Filip din Bârșaul de jos la Andrid p. I, Terezia

Nichita-Saitoș din Moftinul-Mio la Petrești, Leontina Maior Petre din Năsăud la Zălau, Rev. școlar.

Elena Palade din Supurul de jos la Șimleu școala de aplicație, Maria Mihașca din Colțirea jud. Satu-Mare la Poptelec, Traian Gionfidin Cehieu la Măierişte. Petru Aciu din Măierişte la Fizeș Ioan Stan din Prodănești la Fetindia.

— **Amânarea conferințelor.** Ministerul de instrucție a luat dispoziția ca conferințele generale anunțate pentru 3 - 5 Septembrie a. c. să se amâne pentru vacanța paștelor anului 1929.

— **În școlile din Germania bătaia nu este interzisă.**

În legătură cu o pără a unui părinte din Polonia, curtea de apel din orașul Bydgosce a așus o sentință uimitoare. Pe inv. Maria Jablonski adecă l'a achitat, pe baza că legile germane cari sunt încă în vigoare în Polonia, p'ermite bătaia în școli pedepsind pe învățători numai atunci, când bătaia ar întrece marginile. Legea germană de fapt este foarte bună. Bătaia în școli este adecă de multorii de lipsă, mai cu seamă când e vorba de copiii cei răi cu cari nici părinții nu pot birui altfel. Bine înțeles, că învățătorii cari se dedau la bătaii mai mari și prea aspre, sunt pedepsiți și în Germania dar aceștia sunt foarte puțini, abia 1 la 100.

— **Școlile secundare.** Pe ziua de 1 Septembrie a. c. s'a pus în aplicare noua lege a

învățământului secundar. Ministerul instrucțiunii a luat în privința funcționării școalelor secundare cu începerea anului școlar 1928—1929 următoarele dispozițiuni :

Gimnaziile vor funcționa numai după două tipuri :

Tipul A. cu 3 clase (I-III),
tipul B. cu 6 clase (I-a-b—III-a-b).

Liceele complete vor funcționa după trei tipuri.

Tipul C. cu 7 clase (I-VII),
tipul D. cu 10 clase (I-a-b—III-a-b—IV—VII) tipul E. cu 14 clase (I-a-b—VII-a-b).

Toate școalele secundare actuale vor fi reduse la unul din aceste 5 tipuri. Școalele secundare cu număr intermediar de clase nu pot funcționa decât ca tipuri de tranziție dela tip la cel superior.

Școalele din județul nostru s'au repartizat la următoarele tipuri :

Liceele de băieți din Zălau, Carei și Șimleu și liceul ref. „Wesselényi“ la tipul C. cu 7 clase (I-VII). Școalele de fete din Zălau și Carei la tipul A. cu 3 clase (I-III).

— † Ioan Gh. Oprea —

Membrii corpului profesoral de la liceul „Simeon Bărnuțiu“ din Șimleul-Silvaniei cu inimă îndurerată anunță trecerea la cele vecinice a iubitului lor coleg Profesor secundar *Ioan Gh. Oprea* întâmplată la 13 August a. c. în vârstă de 38 ani la Clinica medicală din Cluj. Învățământul românesc pierde în cel decedat un valoros muncitor, iar liceul nostru pierde un harnic profesor și un înțe-

legător coleg. — Fie-i țarina ușoară și amintirea binecuvântată! — *Corpul profesoral dela liceul „Simeon Bărnuțiu“*. — Condoleanțele noastre!

— **Orele de birou** la Rezivoratul școlar se țin *dela 8-1 și 3-5* cu excepția Duminecilor și sărbătorilor legale.

Porțile se primesc numai *între orele 11-1*.

În interesul serviciului se cere respectarea orelor de birou, liniște, vizite scurte și abținere dela fumat.

Se atrage atențiunea Dilor învățători, că numai în chestiuni *importante și urgente* se pot prezenta personal în birou, având concediu aprobat anterior.

— **Învățătorii trecuți la penzie.** Pe ziua de 1 Sept. a. c. se pun în disponibilitate pentru regularea drepturilor la penzie următorii învățători :

a) Pentru boală: Cicero Mureșan din Cătălul, Ioan Moga din Rona și Ioan Toduțiu din Săuca :

b) Pentru lămită de vârstă sau serviciu: Ioan Georgea din Bălan, Ludovic Bezeczky din Jibou, Alex. Iakab din Eria-Săncraiu, Dumitru Chirvai din Carei, Gavril Galgău din Halmașd, Elena Govrig din Zălau, Mihai Kozar din Ip, Antoniu Tomoiocagă din Curtuișeni, Nic. Maxim din Răstolțul-Deșert, Ioan Flonta din Crisștelec și Ioan Talpoș din Girocuta.

Locurile acestor învățători s'au complectat parte prin detașări parte prin numiri.

— Școala inferioară de „Arte și Meserii“ din **Ce-hul-Silvaniei** funcționează cu 5 clase, cursurile fiind teoretice și practice. Se primesc în școală absolvenții a cel puțin 4 cl. primare, care să aibă vârsta între 11—15 ani. Acei ce au depășit vârsta de 15 ani, cu câteva luni, vor face o cerere de dispensă — timbrată cu timbru fiscal de 8 lei adresând-o direcțiunii școlii. Dispense în minus nu se acordă.

Elevii acestei școli sunt de două coteșorii: Externi și Interni. Internii pot fi: **SOLVENTI, SEMIBURSIERI și BURSIERI.**

Absolvenții școlilor inferioare de „Arte și Meserii“ beneficiază de următoarele avantaje:

1) Fac armata numai un an de zile conf. Art. 53 din legea de recrutare, urmând una din școlile de sub-ofițeri. Acci ce se disting pot ajunge chiar și ofițeri de rezervă.

2) Pot să urmeze una din școlile superioare de „**ARTE ȘI MESERII**“ unde absolvenții școlilor inferioare sunt preferați. La aceste școli elevii proveniți cu 4 clase de licen fac 6 ani adică: 4 ani cursuri teoretice și practice și 2 ani numai practică; (ani de aplicație) pe când absolvenții școlilor inferioare, înscriși a urma școala superioară, fac numai 4 ani, fiind scutiți a mai face cei doi ani de la secția de aplicație. Absolvenții acestor școli pot fi numiți ca profesori de specialități (cursuri teoretice sau practice) la școlile inf. de meserii, la școlile industriale de

ucenici și după o oareșcare vechime și distincție pot ajunge chiar măștri la școlile superioare de „Arte și Meserii.“ In cazul că voiesc a intra în marea industrie, pot ocupa ce adesea sunt invidiate de acei ce au diferite licențe și chiar doctorate.

3) Pot să se înscrie la una din școlile de „**CONDUCTORI TEHNICI**“ din Cluj sau București unde de asemenea sunt preferați absolvenții școlilor inferioare de meserii. Absolvenții acestor școli sunt încadrați în corpul tehnic ca ajutori de ingineri, fiind în totdeauna cei mai buni auxiliari ai inginerilor. Ei îndeplinesc adesea, aceleași atribuțiuni ca și inginerii, pentru care lucru sunt mult căutați în marea industrie.

4) Absolvenții școlilor superioare de „Arte și Meserii“ sau ai școlilor de „Conducători Tehnici“ sunt cu preferință primiți la școlile „Politehnice“ din țară. Aceste școli dau **INGINERI**, conducătorii marilor întreprinderi industriale.

5) Care din absolvenții școlilor inferioare de „Arte și Meserii“ nu pot urma mai departe din diferite motive, pot fi numiți ca măștri la alte școli de meserii pentru meseria ce au învățat, intra ca desenatori, măștri sau contra măștri în atelierele sau fabrici particulare în marile întreprinderi industriale administrate de stat județ sau comună, sau în cele din urmă pot exercita meseria pe cont propriu, deschizând ateliere, fabrici etc.

În școală se poate învăța una din următoarele meserii: Tâmplăria, Rotăria, Lăcătușeria, Ferăria, Cismăria și Croitoria.

Condițiunile de admitere la concurs :

Inscrierile se primesc la Direcțiunea școlii până la 24 Septembrie a. c. Candidații vor prezenta : o cerere timbrată cu timbru fiscal de 8 Lei, adresată direcțiunii școlii, la care se vor anexa următoarele acte ! Extrasul de naștere, buletinul de revaccinare, certificatul sau dovadă de absolvirea a cel puțin 4 clase primare și un certificat de bună purtare dela școala unde a învățat. Acei ce solicită burse sau semiburse, vor alătura și un certificat de stare materială a părinților, vizat de percepția plășii respective; fără această viză certificatul e nul.

Concursul de admitere se va ține la 25 Septembrie ora 8 dimineața și va consta din probe scrise și orale, la aritmetică și geometria Elementară din clasele primare și limba română. (Elevii vor veni cu toc de scris, penițe, cerneală, sugă-

toare și cu un caiet de dictando de 3—4 Lei.)

Bursierii și semibursieri trebuie să obțină media cel puțin 7, iar externii și solvenții media cel puțin 6. La concurs vor fi admiși numai acei ce vor fi găsiți la vizita medicală că au o constituție robustă și că sunt perfect sănătoși. Elevii admiși vor învăța meseria ce li-se va indica de direcțiune, care va ține seamă — în limitele posibilității — de cererea părinților, de avizul medicului și de locurilor vacante. Nu se admite în nici un caz trecerea dela o meserie la alta în timpul anului școlar.

Toți aceia ce cer admitere în școală — fie că primesc sau nu aviz dela direcțiune — trebuie să se prezinte la școală pe ziua de 24 Sept. însoțiți fiind de cineva din familie.

Acelora ce doresc să cunoască în amănunțime toate condițiunile de admitere în școală și în internat, precum și taxele ce au de plătit, le trimitem — la cerer — PROSPECTUL care conține absolut toate lămuririle necesare.

Direcțiunea

PARTEA OFICIALĂ

In aceasta parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, cu îndata după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștientos, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 3103—1928.

Examenul de limba română a învățătorilor absolvenți de școlile normale profesionale.

Ministerul Instrucțiunii Dir. Gen. al inv. particular cu ord. No. 88879—1928 a dispus, că învățătorii absolvenți ai școalelor normale profesionale cu drept de publicitate, cari au obținut diplomele de capacitate începând din anul școlar 1926—27 sunt dispenzați de a mai depune examen de limba română, istorie, geografie și constituția țării.

Vor depune însă acest examen cei cari au obținut diplomele până în anul școl. 1925—26 incl. precum și acei cari la inspecții se vor dovedi că nu cunosc limba română.

Zălau, la 10 Sept. 1928.

No. 2498—1928.

Achitarea cotizațiilor la „Fundatiunea Gheorghe Lazar” Cluj.

Comunicăm în copie adresa «Fundatiunii Gheorghe Lazar» punând în vedere tuturor membrilor corpului didactic primar, că cotizațiile se vor reține în modul următor: 500 Lei în luna Oct. și 500 Lei în luna Dec. a. c.

«Domune Revizor, «Fundatiunea Gheorghe Lazar» din Cluj între sprijinitorii căreia Vă considerăm și pe Dvs. și-a modificat Statutele sale, alcătuite încă în anul 1920, obligată fiind la aceasta prin legea promulgată cu L. D. R. No. 1495 și publicată în Monitorul Oficial No. 73 dela 29 Martie 1926.

Ne aflăm deja în posesiunea Sentinței Tribunalului Cluj No. 16—8—1928 delata 30 Martie 1928, ridicată la valoare de drept, prin care au fost aprobate acele modificări pe baza avizului favorabil al Ministerului Instrucțiunii No. 3655 din 26 Ian. 1928 și astfel aceasta societate învățătoarească își desfășoară viața sa pe noi buze, și pe noi temeuri, rezultatul din experiența alor 8 ani de activitate. Avem toată nedejdea că aceste modificări să dea un avânt nou și o viață nouă acestei societăți, care s'a dovedit, după credința noastră, de o utilitate remarcabilă pentru interesele învățătorimii.

În conformitate cu dispozițiunile sentinței menționate a Tribunalului Cluj, vom publica în numărul proximal revistei «Învățătorul» noul text al acestor Statute, pentruca și Dvs. Dle Revizor, să luați cunoștință de ele și să vă puteți încredința din propria cercetare de afirmațiunile ce vă anticipăm.

Între multele modificări ce prevăd noile Statute ale Fundațiunii Gheorghe Lazar, este și acea referitoare la cotizațiile ce plătesc membrii societății. Anume art. 8 al Statului prevede următoarele: Membrii fundațiunii vor plăti o cotizație stabilită de adunarea generală. Aceasta cotizație se poate plăti odată și pentru totdeauna într'o sumă pe care o va stabili adunarea generală etc.

«Cotizațiile se încasează de către Revizoratele școlare prin statele de leafă, conform ordinului Ministerului Instrucțiunii No. 14817—1928».

Pe cum vedeți s'a abandonat vechia dispozițiune, de a se percepe în fiecare an dela fiecare membru, 1% al lefii de bază anuală și s'a adoptat o nouă modalitate, de a se încasa o sumă globală odată și pentru totdeauna. Cel ce plătește odată și pentru totdeauna, cea sumă la caseeria societății noastre — devine membru activ pe viața întregă, și nu trebuie și plătească nici un ban mai mult, bucurându-se de toate drepturile ce le acordă societatea membrilor săi pe toată durata vieții sale.

Aceasta modalitate credem, este mai mult eficace și mai practică. Din sumele ce se vor încasa de către societatea noastră, în acest mod, intenționăm să cerem un fond puternic de câteva milioane Lei. Am făcut și un calcul de aproximativ și am ajuns la următoarele concluziuni: Plătind toți învățătorii membrii o sumă de 1000 Lei, drept cotizație la

Fundațiunea Gh. Lazar, am realiza un capital de 5.000000 L. care mai adaugând capitalul neatacabil existent astăzi al F. Gh. Lazar de 650,000 Lei, am dispune de un capital total de 5.650000 Lei. Acesta depus spre fructificare cu un % oarecare, să zicem 12, ne-asigura an de an un venit netto de circa 700000 Lei. Aceasta sumă vom întrebuința-o exclusiv pentru acordarea de bursă fiilor de învățători, cari urmează studii universitare și secundare — și în felul acesta am fi la adăpostul nereușitelor de până acum, putând lucra cu cifre exacte și cu buget absolut real, nu ca până acum, când acordăm burse în nădejdea încasărilor de cotizațiuni, cari mai totdeauna întârziiau să se verse ori nu se incasa de loc.

Iată Domnule Revizor, noul nostru program pentru viitor, Comitetul nostru de ședințele sale din 8 Nov. 1927 și 14 Ian. 1928 a discutat aceasta noua dispoziție statutară, stabilind cotizația de 1000 Lei de fiecare membrii odată pentru totdeauna. Firește aceasta hotărîre va fi ractificată și de adunarea generală care se va ține în aceasta vară dar ea se pune în aplicare cu începutul acestui an 1928.

Și precum ați binevoit a vedea din textul art. 8 al noului statut, pe care l-am reprodus în întregime la începutul acestor rânduri cotizațiile membriilor fondului Gh. Lazar se rețin prin statele de plată așa cum dispune ordinul On. Minister vigoarn cu No. 14817 din 1927 care a fost reaprobat de acelaș minister prin ordinul No. 3655 din 26 Ianuarie 1928.

Bazându-ne pe hotărîrile anterioare ale adunării generale, ne permitem a Vă reaminti, Dle Revizor, că toți învățătorii titulari și învățătoarele titulare (provizor, definitiv, înaintați gr. II și gr. I) sunt membrii din oficiu al Fundației Gh. Lazar, și deci DVs. sunteți rugat a face reținerea de 1000 Lei, odată și pentru totdeauna dela toți învățătorii din jud. DVs. din aceste 4 categorii prin statele de leafă.

Pentruca să nu simțească prea împovorați deodată, lăsăm la chibzuința DVs. modalitatea de operațiunea. De sigur cel mai ideal lucru ar fi, ca să se rețină o singură dată, ca să se simplifice agendele. Dar noi credem, că reținerea sumei de 1000 Lei în după rate de câte 500 Lei ar fi cea mai potrivită și anume: 500 Lei în statele de leafă pe Iulie-August 1928, iar a doua rată în statele de pe Noemvrie 1928.

După terminarea acestor operațiuni de rețineri, veți bi-

nevoi a ne trimite recipisele dela Administrația financiară și cu aceasta Fundațiunea Gh. Lazar, închee pentru totdeauna intervențiile de acest fel pe lângă DVs. și Vă rămâne deapurruri adânc recunoscătoare pentru sprijinul cu care ați contribuit la definitivei ei așezare și consolidare, numărându-Vă între întemeietorii și cititorii ei. Vă rugăm deci Domnule Revizor, să binevoiți a dispune ca în statele de leafă pe lunile Iulie-August să se facă reținerile de 500 Lei, dela fiecare învățători (învățătoare) titular din jud. DVs. urmând ca a doua rată de 500 Lei să o rețineți în Nov. a. c. eventual în Nov. 250 Lei și Dec. 250 Lei.

Primiți Dle Revizor expresiunea deosebitei noastre stime și considerațiuni. Cluj, la 15 Iunie 1928. Președinte: ss. Indiscifrabil. Secretar general: ss. Indiscifrabil».

Zălau, la 10 Sept. 1928.

No. 2608—1928.

Procedura în caz de boala elevilor de școale primare

Comunicăm spre știre și conformare în copie ordinul On. Minister al Instrucțiunii Publice No. 76200—1928.

»Domnule Revizor școlar, Vă facem cunoscut, că în urma adresei Ministerului Sănătății Publice No. 32342—1328 s'a aprobat ca pentru a se preveni boalele constatate cu privire la urmarea cursurilor primare și supraprimare ca prezentare de certificate medicale de complezență, eliminări de elevi bolnavi în cursul anului, să fie triați elevii de medicii oficiali. Veți pune aceasta dispozițiune în vederea directorilor de școli din județul Dv. Dir, Gen. ss. Vasilescu. Subdir. ss. Niculescu».

Zălau, la 9 Iulie 1928.

No. 2640—1928.

Salarizarea învățătorilor parlamentari

Comunicăm spre știre și conformare ordinul Ministerului Instrucțiunii No. 73287—1928:

»Avem onoare a vă face cunoscut, că Ministerul aprobă să se plătească învățătorilor parlamentari, pe lângă cota parte de 25% din salarii și gradațiile întregi, aceleasi sporuri la cota ce primește dela catedră așa cum se acordă profesorilor parlamentari secundari.

Învățătorii parlamentari urmează să primească ca sporuri :
 25% din indemnizația de scumpete (1000, 750 sau 500).
 25% din ajutorul familiar dacă au dreptul, iar din celelalte sporuri, restul ce rămâne după ce s'a extras cota pentru suplinitor socotind 75% la leafă de bază a titularului. p. Dir. Gen. ss. Vasilescu«.

Zălau, la 9 Iulie 1928.

No. 3004—1928.

Ținerea inventarelor școlare

Comunicăm în copie ordinul On. Inspectorat școlar No. 855s—1928 spre strictă conformare și executare.

»Domnule Revizor, Ministerul Instr. Dir. Gen. a învățământului normal-primar cu ord. No. 91993—1928 din 9 Aug. dispune următoarele: Art. 322 din Regulamentul pentru aplicarea legii învățământului primar obligă pe fiecare director să întocmească și să aibă inventar în trei exemplare de toată averea școalei și cere deasemenea ca organele de control ale învățământului să verifice deodată pe an avutul școlar pe baza inventarului. Pentru ca acest articol să poată aduce învățământului întreg folosul, trebuiește ca aplicarea lui să se facă în mod efectiv. În consecință Vă cerem să veghiați cu toată atențiunea la aplicarea art. 322 luând măsurile dictate de împrejurări. De executare veți raporta Inspectoratului. p. Inspector șef, ss. P. Dan. Șeful serviciului, ss. Indiscifrabil«.

Zălau, la 21 August 1928.

No. 3121—1928.

Înaintarea învățătorilor la Gr. I.

Onor. Minister al Instrucțiunii Publice în urma avizului Cons. de Inspectori Generali și în conformitate cu art. 120 din legea inv. primar prin decizia No. 96283—1828 din 17 August, acordă pe ziua de 1 Septembrie 1928, titlul de învățători înaintați la gr. I. următorilor învățători:

1. Maria György	inv. în comuna	Jibou
2. Traian Hendea	«	« Vârșolt
3. Roza Balogh	«	« Șimleu
4. Șestac Valeria	«	« Dindești.

Zălau, la 4 Sept. 1928.

No. 3126—1928.

Inzestrarea școlilor cu registre și manuale.

Comunicăm ordinul On. Inspectorat școlar spre conformare cu adausul, că atât cărțile cât și materialul didactic să se procure prin comitetele școlare.

»Domnule Revizor, Avem onoare a Vă ruga să luați măsuri urgente ca școlile de sub administrația Dv. să fie din bună vreme înzestrate cu toate registrele prevăzute în Regl. pentru aplicarea legii înv. primar de stat și anume școli de copii mici cu registrele prevăzute la art. 88, iar școlile primare cu registrele prevăzute la art. 325 din regulament. De asemenea Vă rugăm să luați măsuri și pentru procurarea din bună vreme a cărților și materialului școlar necesar așa, dupăcum prevede art. 73 din acelaș regulament pentru ca să nu se mai repete anomalia din trecut, ca o mulțime de elevi de școală să rămână fără cărți și rechizite în cursul anului școl. În privința alegerii manualelor didactice ținem să vă atragem atențiunea asupra dispozițiunilor cuprinse în circulara Ministerului No. 100.143—1927. Conform alin. 2 de sub art. 9 din Regulament în școlile primare de orice fel, fie publice, fie particulare, nu se pot introduce alte manuale didactice decât acele aprobate de Ministerul Instrucțiunii întocmite în conformitate cu Programa analitică din 25 Iunie 1925. Alegerea cărților se face de toți învățătorii școlii, întruniți în cosiliu școlar. Fiecare învățător e liber să-și aleagă cărțile ce voește să introducă în clasa sa, dar numai din cele aprobate de Minister. Lista cărților introduse se afișează atât în cancelaria școlii, cât și în sala fiecărei clase. Vă rugăm a aduce aceasta la cunoștința tuturor direcțiunilor școlare de stat și tuturor autorităților școlare particulare (confesionale) din județul Dvs. Inspector șef, ss. G. Bota. Șeful sarv, ss. C. Bunea«.

Zălau, la 10 Sept. 1928.

No. 3181—1928.

Corpul didactic feminin să se prezinte sub aspectul cel mai decent

Comunicăm în copie ordinul On. Minister No. 89827—1928 pentru conformare:

»Domnule Revizor, Ministerul a fost încunoștințat că la

serbările și sezătorile școlare o parte din membrele corpului didactic -- o mică și excepțională parte -- poartă îmbrăcăminte de așa fel încât rochia nu acoperă genunchii. Spre a evita asemenea exemple rele și pentru morala tineretului, Vă invităm să puneți de urgență în vedere corpului didactic feminin din județul Dv. ca să se prezinte sub aspectul cel mai decent. — p. Director General, ss. Vasilescu. Subdirector ss. Indescifrabil».

Zălau, la 10 Sept. 1928.

No. 3331—1928.

Libertatea alegerii manualelor școlare

Comunicăm ordinul de mai jos No. 111.131 din 6 Sept. 1928 pentru conformare;

»Domnule Director, Ministerul Instrucțiunii a fost sesizat de numeroase plângeri, venite atât direct, cât și prin presă, că s'ar fi comițând abuzuri cu recomandarea cărților didactice de curs primar, nelăsându-se membrilor corpului didactic libera alegere a manualelor de introdus în școală și impunându-li-se anumite cărți de către organele de control ale învățământului. Chestiunea a fost trimisă în studiul Consiliului Permanent al Instrucțiunii, spre a aviza la luarea celor mai nimerite mijloace, care, fără a împiedeca emulația autorilor pentru elaborarea de manuale din ce în ce mai bune, să împiedece abuzurile cari s'au semnalat. Până ce se vor lua aceste măsuri, Ministerul aduce la cunoștința tuturor organelor sale de control și tuturor membrilor corpului didactic, că privește, ca o gravă infracțiune de ordin moral și disciplinar orice imixtiune de felul celei semnalate și că înțelege a lăsa membrilor corpului didactic cea mai completă libertate în alegerea manualelor, întrucât ele sunt aprobate de Minister. Fiind decis a reprima cu severitate abaterile dela această dispozițiune, Ministerul roagă să i-se semnaleze orice caz în care vre-o persoană din serviciul de control ar fi încercat să intervină cu rugăminți, cu promisiuni, cu presiuni sau cu amenințări, pentru introducerea manualelor anumitor autori și nu ale altora. Ministrul Instrucțiunii, Dr. C. Angelescu».

No. 3640—1928.

Controlul obligativității

Ca întregire la ordinul nostru No. 2950—1928 publicat în No. 13 a. c. al revistei noastre, punem în vedere tuturor dlor directori dela școlile de stat să verifice înscrierile făcute la școlile particulare din localitate, conform autorizației date cu ordinul No. 8780—1928 al Onor Insp. școlar (publicat în rev. Șc. N. pag. 473—1927).

Procesele verbale încheiate cu această ocaziune se vor înainta revizoratului școlar fără întârziere.

Lăsăm să urmeze textul al părții privitoare din ordinul menționat mai sus :

»Urmărirea dacă copiii s'au înscris la școlile cari au făcut declarație, că vor urma o școală particulară revizoratul o poate face fie direct prin revizor și subrevizori, fie prin directorii școlilor primare de stat, cărora prin aceasta le dăm autorizație de a face această urmărire la școlile din comuna și circumscripția lor școlară.

În caz, că ei vor constata, că copiii nu s'au înscris la școlile la cari au depus declarații, că vor urma, vor proceda în conformitate cu art. 36 din regulament, făcând revizoratului școlar raport despre abuzurile constatate. Toți directorii vor constata, dacă nu cumva școlile particulare (confesionale) din circumscripția lor școlară au primit elevi fără declarații sau sub vârsta de 7 ani fără dispensă, elevi de altă confesiune și naționalitate și elevi cari anul școlar trecut au fost înscriși la o școală de stat, sesizând în toate aceste cazuri revizoratul școlar. Toate abuzurile ni-se vor semnala imediat. Comunicați de urgență celor în drept. — Inspector șef, ss. P. Dan. Șeful serviciului, ss. Indescifrabil«.

Zălau, la 26 Sept. 1928.

Revizor școlar, I. MANGO.

Comitetul școlar județean al județului Sălaj

No. 1100—1928.

Indemnizația de chirie a directorilor cari n'au locuința în loca'ul școlar

Comunicăm spre știre și conformare ordinul Casei Școalelor No. 5890—1928 :

»Domnuie Președinte, Avem onoare a Vă comunica rezoluția pusă de Dl. Ministru al Instrucțiunii asupra raportului acestei administrațiuni înregistrat la No. 5890—1928, privitor la stabilirea normelor de plată a chiriilor ce pretind Dnii directori de școli primare urbane și rurale cari n'au locuințe în localurile școlii ce conduc :

»Nu se va da nici o indemnizație de chirie directorilor de școli primare din fondul comitetelor școlare. Indemnizația de chirie cade în sarcina comunelor.»

În baza acestei rezoluțiuni Vă rugăm a comunica tuturor comitetelor școlare de sub supravegherea Dvs. ca să nu prevadă în bugetele lor pe exercițiul 1928, nici o sumă ca indemnizație de chirie directorilor de școli cari nu au locuință în localul școlii.

Dacă în unele bugete s'a aprobat deja o asemenea prevedere o veți anula și veți da ordin să nu se plătească nici o sumă în acest scop.

Indatorirea de a procura locuință directorilor de școli primare cade conform art. 163 din legea învățământului primar în sarcina comunelor. Aceasta obligație a comunelor, fie că dă asemenea locuințe în natură, fie că acordă indemnizație în bani trebuie îndeplinită în orice caz din bugetul propriu al comunei. — Administrator : T. Alleseanu. Dir. gen. al Cult: Poporului : G. N. Ionescu.

No. 1770—1928.

TERMEN 20 OCTOMVRIE 1928.

Achitarea cheltuelilor de întreținerea localurilor școlare

Comunicăm în întregime ordinul nostru circular trimis direct tuturor notariatelor comunale și cercuale din județul

Sălaj, punând în vedere Comitetele școlare, să execute întocmai dispozițiunile luate, despre ceace ne veți raporta până la 20 Octomvrie 1928.

»Domnule Notar, In conformitate cu hotărîră comitetului școlar județean adusă în ședința din 18 August 1928, și în baza art. 161—162, din legea înv. primar avem onoare a Vă invita să binevoiți a pune imediat lu dispoziția comitetelor școlare fondurile bugetare prevăzute pentru întreținerea locurilor (reparațiuni etc.) și procurarea combustibilului.

Totodată Vă reamintim dispozițiunile ordinului nostru No. 1010—1928, relativ la achitarea subvenției de 15% Comitetului școlar județean, art. 4.

Intrucât până în prezent nu s'ar fi achitat aceasta subvenție, Vă obligăm să o achitați necondiționat prin percepții în termen de 8 zile.

Asemenea se va achita prin percepții' Comitetului școlar județean, costul registrelor și imprimatelor de contabilitate necesare, confecționate pentru toate școlile, în suma de Lei 510 sumă, avansată de către Comitetul școlar județean.

Despre executarea acestui ordin veți binevoi a ne raporta în termen de 15 zile.

No. 1841—1928.

TERMEN I NOEMVRIE 1929.

Cultura câmpului de experiență.

Pentru executarea dispozițiunilor art. 127 din regulamentul pentru aplicarea legii înv. primar punem în vedere comitetelor școlare, ca în înțelegere cu învățătorii școalelor să stabilească schița și planul pentru cultura câmpului de experiență, care se vor înainta aci însoțite de procesele verbale spre aprobare cel mai târziu până la 1 Noemvrie 1928.

Pentru întocmirea planului și schiței va servi model planul întocmit de dl. Nic. Fățu, publicat la »Administrația școlară« din numărul de față al revistei.

Asemenea se va încheia și înainta Comitetului școlar județean, necondiționat, până la aceasta dată un proces verbal în care se va arăta dacă în anul școlar expirat cultura câmpu-

lui de experiență s'a făcut de învățători după planul de cultură stabilit și cari sunt rezultatele obținute.

Zălau, la 26 Septemvrie 1928.

Prefect-Președinte :
(ss) Dr. LOBONȚIU.

Contabil :
(ss) D. MĂRGINEANU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

No. 3764—1028.

Foarte important!

Interzicerea părăsirii posturilor fără autorizare.

Comunicăm ordinul On. Inspectorat școlar No. 11083—1928 pentru strictă conformare și executare cu rugămintea ca dnii directori școlari să ne comunice imediat orice abatere, iar dela școlile cu un singur învățător, abaterile se vor comunica de dnii președinți ai comitetelor școlare, rămânând rezponzabili în caz de necomunicare.

Totodată punem în vedere tuturor membrilor corpului didactic primar din județ că, revizoratul școlar nu va mai servi pe nimeni cine se va prezenta la revizorat fără concediu legal, acordat prealabil.

»Domnule Revizor, Vă rugăm a comunica urgent tuturor membrilor corpului didactic, că Ministerul cu ord. No. 122099—1928, le interzice să părăsească școlile fără prealabila autorizare a șefilor ierarhici școlari. Ne veți relata urgent fiecare caz de abatere dela acest ordin p. Inspector șef: ss. P. Dan. Șeful serv. ss. Indiscifrabil».

Zălau, la 1 Oct. 1928.

P. Revizor școlar:
D. MĂRGINEANU.